

**MELYIK ÉN VAGYOK ÉN? - VALÓDI ÉS VIRTUÁLIS
ÉNKÉPEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA ONLINE ÍRÓI
KÖZÖSSÉGBEN**

Tartalomjegyzék

Elméleti bevezetés	4
Az internet hatása	4
A közösségi oldalak pszichológiája	6
A fanfiction – alternatív szociális közösségek létrehozója	10
Az írás mint terápia	12
Az énkép felépítése, jellemzői	13
Az online világ és az énkép kapcsolata	14
Hipotézisek	15
Módszerek	16
Vizsgálati személyek	16
Vizsgálati eszközök	17
A vizsgálat leírása	18
Eredmények	19
Az énkép skála eredményei	19
A valódi és virtuális én különbségei	20
Észlelt elfogadás és az énképek észlelt különbsége	24
A honlappal összefüggő barátságok hatása az észlelt elfogadottságra	24
Az észlelt elfogadottság hatása a valódi és virtuális énképek különbségére	25
A honlappal kapcsolatos célok	25
Írással kapcsolatos attitűdök	27
Internetezési szokások	27
Megvitatás	28
Az énkép skála eredményei	28
A honlappal összefüggő barátságok hatása az észlelt elfogadottságra	30
Észlelt elfogadás és az énképek észlelt különbsége	30
A honlappal kapcsolatos célok	31
Írásra vonatkozó attitűdök	32
Internetezési szokások	32
Következtetések és további lehetséges kutatási irányok	33
Felhasznált irodalom	35
Mellékletek	41

1. sz. melléklet: 1. táblázat - A kérdőív belső konzisztenciájának mérése	42
2. táblázat - Írások hangvétele és az énkép skálák alakulása	42
2. sz. melléklet: Merengő Szerzők Kérdőíve	43

Elméleti bevezetés

Jelen kutatás fő célja annak megállapítása volt, hogy egy internetes írói közösség tagjainál különböznek-e egymástól a valódi és az adott virtuális közegre vonatkoztatott énképek. A világháló, azon belül is a közösségi oldalak használatának vizsgálata egy aktuális, a mindennapokat érintő téma, mivel ezek az utóbbi években egyre nagyobb teret nyertek az emberek, különösen a fiatalok életében. Azért választottam egy közösségi honlapot, mert úgy véltem, hogy az online megvalósuló társas támogatás is jelentős hatással van vagy lehet az identitás kialakításában. Így munkámban ennek a hatásnak a jelenlétét, illetve a hobbi (fanfiction)írás hatását is vizsgálni tudtam.

Dolgozatom első részében az internettel, illetve annak használatával kapcsolatos legújabb kutatási eredményeket mutattam be. Utána a közösségi oldalak, a fanfiction és az énkép fogalmak tisztázásával igyekeztem összekapcsolni a kutatás elemeit egymással. Ezt követően a korábbi vizsgálatokat alapul véve 5 hipotézist fogalmaztam meg annak kapcsán, hogy milyen eredményeket vártam az énképeket és a honlappal kapcsolatos attitűdöket illetően. Majd a felmérésben használt kérdőív leírása történt, amit a kapott eredmények bemutatása és megvitatása követett. Végezetül a téma pontosabb megértését szolgáló további kutatási lehetőségeket vetettem fel.

Az internet hatása

Az internethasználat egyre nagyobb arányú elterjedésével, fejlődésével a kutatások alig tudnak lépést tartani. Egy Amerikában készített longitudinális vizsgálat szerint míg a személyek 2006-ban naponta átlagosan 2 órát és 56 percet töltöttek a világháló előtt, addig 2007-ben ez a szám 4 óra 16 percre emelkedett (Steinfeld, Ellison, & Lampe, 2008). Egy magyar kutatás szerint a megkérdezett 13-14 éves gyermekek (összesen 136 fő) 38 százaléka naponta 1-2 órát, 30 százaléka pedig még annál is több időt tölt a számítógépük előtt (Szkibákné Szenes, 2007). Az eltelt pár év során pedig feltehetően még magasabb lett az internetezéssel eltöltött idő mennyisége, hiszen ma már a világháló bárki számára, szinte bárholnan könnyedén elérhető. Azonban arra a kérdésre, hogy ennek milyen hatásai vannak az emberi kapcsolatokra és a személyiségre, a kutatások eltérő, gyakran egymásnak ellentmondó válaszokat adnak.

Kraut, Patterson, Lundmark, Kiesler, Mukopadhyay és Scherlis (1998) vizsgálatukban a világháló használatának megkezdését követően két éven keresztül figyelték meg a résztvevőket. A longitudinális kutatás során azt találták, hogy a nagyobb mértékű használat

együtt járt a családtagok közti kommunikáció, valamint a szociális háló csökkenésével. Ezzel egy időben pedig növekedett a depresszió, a stressz és a magányosság érzése az alanyokban. Egy későbbi kutatásban azonban ezzel ellentétes eredmény született. Krauték (1998) munkája „internet paradoxon”-ként vált ismertté, mert három évvel később nem sikerült megismételniük a kapott eredményeket, sőt, azt találták, hogy hosszú távon teljesen megszűnt a világháló negatív hatása (Kraut, Kiesler, Boneva, Cummings, Helgelson, & Crawford, 2002).

LaRose, Eastin és Gregg (2001) adatai szerint az online kommunikáció növelte a társas támogatás érzetét a vizsgált személyekben. Hozzájuk hasonlóan Shaw és Gant (2002) is az internet pozitív hatásait tudta kimutatni. Azt kapták eredményül, hogy akik 4-8 héten keresztül névtelenül beszélgettek egymással az internet segítségével, azoknál csökkent a magány és a depresszió érzete, a szociális támogatottság és az önbecsülés mértéke pedig jelentősen emelkedett. Azonban mások (például Chen & Persson, 2002; Gross, 2004) már nem találtak semmilyen összefüggést a világhálón eltöltött idő mennyisége és a középiskolások pszichológiai jólléte között. A kutatások ellentmondásos eredményei ellenére ténynek látszik, hogy az internet egyik legvonzóbb jellemzője az általa kínált intimitásban, időtlenségben, anonimitásban, a tilalmak és távolságok hiányában van (Halász, 2000; Bertók, 2009).

A személyiségvonások és az internetezés kapcsolatát vizsgálva azt találták, hogy akiknél a neuroticizmus és az extraverzió magasabb, azok interperszonális kommunikációra használták javarészt a világhálót (Shaw & Gant, 2002). Az önbecsülés és az online eltöltött idő között is találtak összefüggést egy ausztrál kutatásban. Azt az eredményt kapták, hogy az alacsonyabb önértékeléssel rendelkező személyek több időt töltöttek az interneten (Donchi & Moore, 2004).

Az online világnak természetesen van mérhetően negatív hatása is a használóira. A kutatások bebizonyították, hogy az internethasználattal összefüggésben ugyanolyan szintű függőség is kialakulhat, mint akár az alkohol, drog vagy a szerencsejáték iránt (Leung, 2004). Tsitsika és munkatársai (2010) vizsgálata azt mutatta, hogy serdülők esetén a szülők válása, a diszfunkcionális családi kapcsolatok, az alacsony iskolai végzettség, az iskolakerülő attitűd és depresszió a leginkább befolyásoló tényezők az internetfüggőség kialakulásában. A kutatások szerint ennek mértéke országonként is jelentősen eltérő lehet (Tsitsika et al., 2010). Az eddigiekben bemutatott, egymásnak sok esetben egymást cáfoló kutatási eredmények sarkalltak arra, hogy egy internetes közösség énképet alakító hatásait vizsgáljam. Feltételeztem ugyanis, hogy ha a világhálón eltöltött idő befolyással van az önértékelésre

vagy a személyiségre – ahogy azt a korábbi vizsgálatok implikálják –, akkor az meg is jelenik az egyének önmagukról alkotott képében. Ezért állítottam vizsgálatom fókuszába az online közegben viszonylag sokat tartózkodók valódi és virtuális énképének összehasonlítását, annak feltárását, hogy különböznek-e egymástól ezek az énképek, és ha igen, akkor mely dimenziók mentén.

A közösségi oldalak pszichológiája

Az internet által kínált szolgáltatások és lehetőségek közül a legnépszerűbbek a közösségi oldalak (Chun, Kwak, Eom, Ahn, Moon, & Jeong, 2008). Ezen honlapok tematikái a legkülönbézetebbek lehetnek, kapcsolódhatnak játékokhoz (például Honfoglaló), speciális témákhoz (mint a baba-mama fórumok), és lehet a céljuk egy baráti háló kiépítése (például facebook, iWiW). Amiben megegyeznek, hogy ezek az oldalak lehetőséget biztosítanak arra, hogy a felhasználók interakcióba kerüljenek egymással, akár fórumüzenetek által, emaileken keresztül vagy azonnali üzenetváltás (chatelés) során. Az utóbbi években már nemcsak az internethasználattal töltöttek el több időt az emberek, hanem a közösségi oldalak népszerűsége is meredeken emelkedett, és ezzel együtt az ilyen honlapokon eltöltött percek mennyisége is (Steinfeld et al., 2008).

Főleg a fejlődéslélektannal foglalkozó kutatók számára fontos vizsgálati terület az, hogy a gyermekek és tizenévesek korosztálya miként létezik a virtuális közösségekben, világokban, és ez milyen hatással van valós életükre (Greenfield & Zheng, 2006). Annál is inkább jelentős kérdés ez, mert egy viszonylag friss vizsgálat szerint a megkérdezett 18-30 éves személyek 93,2 százaléka regisztrálva van valamilyen közösségi oldalon (Gangadharbatla, 2010).

A virtuális közösség érzelmi és társas támogatást, szociális tőkét nyújt, a valahová tartozás érzését adja, baráti társaságot kínál (Wellman & Gulia, 1999; Burke, Marlow, & Lento, 2010). Mindezeket megerősítette egy frissebb kutatás is, valamint kiegészítette azzal, hogy a közösségi oldalak az énképre és az én-hatékonyságra is kedvező hatással vannak, mivel pozitív irányba befolyásolták azok megítélését (Gangadharbatla, 2010). A társas támogatás azért fontos, érkezzen az online vagy offline kapcsolatokból, mert pozitív megküzdési technikának számít a stressz és a szorongás csökkentését tekintve (Leung, 2007). Ugyanakkor az alacsony önbecsülés akár depresszióhoz is vezethet, különösen a kamaszok és a fiatal felnőttek esetében (Orth, Robins, & Roberts, 2008).

Az internetes társas tevékenységek (például különböző blogok, fórumok, közösségi oldalak) vizsgálata hozzásegíthet a fiatalok jobb megértéséhez. Ezeket a honlapokat használva

a serdülők ugyanis képesek újrakonstruálni a környezetüket (Greenfield & Zheng, 2006). Az új, online „élettér” pedig arra is lehetőséget nyújt, hogy egy teljesen más énképet alakíthassanak ki magukról a virtuális világot használók. Mindezt tehetik név nélkül, a fizikai megjelenésükre vonatkozó információktól mentesen (vagy azokat teljesen megváltoztatva), és ezáltal szabadabban, könnyedebben, szorongások nélkül beszélhetnek akár kényesebb témákról is (Subrahmanyam, Smahel, & Greenfield, 2006). Ezt több kutatási eredmény is alátámasztotta, amelyek szerint azok a személyek, akik számítógép segítségével kommunikáltak egymással, sokkal több információt osztottak meg magukról és a valódi érzéseikről, mint azok, akik szemtől szemben, élőben beszélgettek a partnerükkel (Joinson, 2001; Blais, Craig, Pepler, & Connolly, 2008).

A közösségi oldalak anonimitása alkalmat ad különféle személyiségek kipróbálására, akár ellenkező neműnek is kiadhatják magukat a felhasználók (Bargh, McKenna, & Fitzsimons, 2002). A szerzők szerint az ilyen honlapokon a tagok bátran kifejezhetik érzelmeiket, gondolataikat, véleményüket minden félelem és szankció nélkül, mert a névtelenség és az arctalanság biztonságot ad nekik. Az emberek pedig motiváltak arra, hogy megmutassák a valódi énjuket, ha máshol nem, akkor az interneten. Bargh, McKenna és Fitzsimons (2002) azt találták, hogy azok a résztvevők, akik úgy érezték, online jobban ki tudják fejezni a valódi énjuket, sokkal szívesebben alakítottak ki közeli kapcsolatot azokkal, akiket az interneten ismertek meg.

Ezzel párhuzamosan ugyanakkor arra is motiváltak a személyek, hogy minél kedvezőbb megítélés alakuljon ki róluk a többiekben. A világhálón ugyanis ugyanúgy érvényesülhet az emberek azon vágya, hogy pozitív benyomásokat alakítsanak ki önmagukról, mint ahogy a valóságban (Forgas, 2004). Ez nagymértékben befolyásolhatja, hogy milyen információkat osztanak meg másokkal, illetve miként viselkednek a virtuális közösség többi tagjaival. Ezzel összefügg, hogy a világhálón való ismerkedés legnagyobb előnyének azt tartják, hogy a személyek kontrollálni tudják azokat a benyomásokat, amiket másokban keltenek (Vazire & Gosling, 2004).

Az online viselkedésben már találtak eltérést az offline, valódi közeghez képest. Egy vizsgálatban az alanyok saját bevallásuk alapján szignifikánsan társaságkedvelőbbek, kockázatvállalóbbak, hangosabbak és felszínesebbek a világhálón, mint a valós környezetükben (Messinger, Ge, Stroulia, Lyons, Smirnov, & Bone 2008). Azaz az online viselkedésük kevésbé volt gátlásos és korlátozott, nem befolyásolták azt a környezeti elvárások.

Korenman és Wyatt (1996) már 15 évvel ezelőtt azt találták, hogy az online közösségeket az információátadáson kívül a közösség érzete és a személyes tapasztalatok megosztása tartotta össze. Egy másik kutatás során az internetes közösségeket vizsgálva azt az eredményt kapták a kutatók, hogy ezeket a gyakorlatilag mindig elérhető közösségeket a tagok elsősorban a szociális támogatás miatt látogatták, míg második fő okként az új barátságok kötése jelent meg (Ridings & Gefen, 2004). Természetesen az internetes közösségeknek hátrányuk is van, a fiatalokat negatív hatások, bántó kritikák és sértő megjegyzések is érhetik, amik az önértékelést negatívan befolyásolják, továbbá könnyen kialakulhat internetfüggőség is (Subrahmanyam & Greenfield, 2008; Guan & Subrahmanyam, 2009).

Az információkeresés mellett a világhálónak megnőtt a szerepe abban is, hogy közös érdeklődési körű embereket összehozzon egymással. Mesch és Talmud (2007) kutatása azt az eredményt hozta, hogy az azonos korúak között akkor volt szorosabb a barátság, ha az interneten találkoztak először, nem pedig a valós életben. Ennek magyarázata az lehet szerintük, hogy a világháló által könnyebb volt önmagukhoz hasonló embereket találni, akik ugyanolyan hobbival rendelkeztek, mint ők. Ezzel szemben személyes találkozásnál sok időbe is telhet a közös pontokat megtalálni, ha az egyáltalán sikerül. Ráadásul Mesch és Talmud (2007) vizsgálata azt is kimutatta, hogy az interneten kötött barátságok gyorsabban fejlődtek, és bizalmasabb viszonyok alakultak ki belőlük, mint az az offline kezdődött barátságok esetében történt.

Bár az online kapcsolat, a „netes barátság” viszonylag új jelenség, mégis rövid idő alatt fontos részévé vált a fiatalkorúak életének. Viszonylag nagy mintájú, 1500 fős kutatásban 10-17 év közötti gyermekeket vizsgálva azt találták, hogy 14 százalékuk kötött szoros barátságot az interneten (Wolak, Mitchell, & Finkelhor, 2003). Közülük pedig 50 százalék, azaz minden második személy találkozott is élőben a világhálón megismert barátjával (Wolak, Mitchell, & Finkelhor, 2002). Ez az arány az internet nagyfokú terjedésével pedig csak nőtt, ahogy azt egy későbbi kutatás is alátámasztotta, ahol a megkérdezett tizenéveseknek már a 35 százaléka rendelkezett online baráttal (Valkenburg & Shouten, 2006).

Az online és offline barátságok összehasonlításakor még azt is találták, hogy akiknek a hagyományos, személyközi interakciók nehézséget és szorongást okoztak, azok úgy érezték, online jobban feltárják önmagukat (McKenna, Green, & Gleason, 2002). Azaz igazi énjüket az interneten tudták inkább megmutatni. Ezeknek az alanyoknak az online kapcsolataik gyorsabban is fejlődtek, mint az offline kapcsolataik. Intimebbek és mélyebbek lettek az

interneten kötött barátságaik, valamint sok esetben beléptek a való életbe is, azaz telefonon beszéltek (56%), illetve később találkoztak is egymással (54%). Tehát a kapcsolatok virtuálisból nagyon is valóságossá váltak. Az eredmények azt mutatták, hogy ezek az ismeretségek meglehetősen tartósak is, a többségük 2 év után is ép maradt, sőt némelyikük szorosabbá is vált a résztvevők bevallása szerint. A szerzők ezt azzal magyarázták, hogy a világhálón az ismerkedés sokkal inkább a közös érdeklődési pontokon és a személyek valódi énjén alapult, nem pedig a fizikai vonzódáson. Nemi különbséget is találtak az online barátságok minőségének megítélésében, ugyanis a nők szignifikánsan mélyebbnek, intimebbnek és közelebbinek ítélték meg az interneten kötött ismeretségeiket, mint a férfiak tették azt.

A közösségi honlapok befolyásoló erejét bizonyító kutatások után számos változót megvizsgálva próbálták megtalálni, hogy melyik is az a csoport, akik ezeket az oldalakat leginkább használja, és online barátságokat köt rajtuk. Serdülők korosztályát vizsgálva Donchi és Moore (2004) azt találta, hogy azok a lányok, akiknek több online barátjuk volt, azok szignifikánsan magasabb önbecsüléssel és alacsonyabb magányosságérzettel rendelkeztek, mint akik kevesebb online barátról számoltak be. A fiúknál azonban fordított eredményt kaptak, ugyanis akiknek inkább online volt elérhető a baráti társaságuk és nem a valós környezetükben, azok jelentősen alacsonyabb önbecsüléssel rendelkeztek, és magányosabbnak is érezték magukat azoknál a kortársaiknál, akik inkább offline baráti körben mozogtak.

Egy másik kutatás azt vizsgálta, hogy az extraverzió-introverzió milyen hatással volt a személyek online közösségi életére. Azt találták, hogy az extrovertáltak és az introvertáltak egyaránt kötöttek online barátságokat, azonban az okokban már eltérés mutatkozott köztük (Subrahmanyam & Greenfield, 2008). Az énközlés és a több kommunikáció lehetősége motiválta mindkét személyiségtípust a világhálón való ismerkedésre, azonban az extrovertáltak arra használták az internetet, hogy ezzel is növeljék a már amúgy is kiterjedt szociális hálójukat. Ezzel szemben az introvertáltak az internetes ismeretségeikkel próbálták kompenzálni az egyébként hiányosabb szociális képességeiket. Egy online közösség ugyanis másfajta tulajdonságokat preferálhat, mint egy valódi. Tehát nem pusztán a zárkózottabb, introvertált jellem használta az internetet, hanem az extrovertáltabbak is, a célok viszont eltérőek voltak (Stamoulis & Farley, 2010).

A közösségi oldalak tehát a hasonló érdeklődési kör alapján szerveződnek, gyakran egyfajta klubjelleggel öltönek. A vizsgálatomban szereplő honlap is egy ilyen, hasonló érdeklődési körű közösségi oldal, ugyanis egy írói közösségről van szó, ami már hét éve

létezik. A honlap felépítése lehetővé teszi az olvasók számára az azonnali visszajelzés küldését minden írás végén, kritika formájában. Ezeket a véleményeket a történet írója azonnal látja, s válaszolhat is rájuk. Nem ritka, hogy a kritikák között párbeszéd zajlik a történet szerzője és olvasói között, már nem csak szigorúan az elolvasottakról, hanem akár személyes, baráti beszélgetés is kialakulhat.

Az oldalhoz fórum is tartozik, ahol a tagok beszélgethetnek egymással, megoszthatják a könyvekkel, filmekkel kapcsolatos véleményüket a másikkal, vagy akár azt is, mi történt velük aznap. Eredetileg a Harry Potter könyvsorozat volt az a közös pont, ami idevonzotta a mű kedvelőit. A kezdő elképzelés az volt, hogy amíg az újabb rész megjelenésére vártak a rajongók, addig a maguk szórakoztatására saját történeteket alkottak a Harry Potter szereplőiről (úgynevezett fanfictionöket írtak), amit a többi tag kritikával, véleménnyel lát el. Ma már azonban más könyvek felé is nyitott az oldal, valamint teret enged saját írások megjelenítésének is.

A fanfiction – alternatív szociális közösségek létrehozója

A fanfiction egy könyv, film, videójáték rajongója által írt történet, melyben az eredeti szerző által kitalált világot (fandomot), azaz a helyszíneket és szereplőket használja fel saját ötletének megvalósítására (Black, 2005). Vagyis röviden a fanfiction az más karaktereivel megalkotott írás. Maga a műfaj 1967-ben született meg, a Star Trek sorozat vetítésének befejezésekor, először csak papír alapon (Viïres, 2005). Az utóbbi évtizedekben kezdett el online is terjedni a szokás, hogy a fanfiction írók megosztják egymással a műveiket, és véleményeket, kritikákat írnak a többiekére. Az internet az amatőr írók számára egy biztonságos teret ad kreativitásuk kiélésének, ahol olyanok vesznek körbe őket, akik hasonló tapasztalatokkal rendelkeznek, és segítő szándékkal állnak egymáshoz (Bacon-Smith, 1992). A közösségi jelleg lehetővé teszi az azonnali visszajelzést és megbeszélést, így a tagok még jobban a csoport részeinek érezhetik magukat. Egy meglehetősen dinamikus fejlődő műfajról van szó, a jelenlegi legnagyobb erre specializálódott nemzetközi honlap a FanFiction.Net¹, amin 2011. januárjában 5.879 fandom 3.744.842 története volt megtalálható².

A fanfiction közösségek többnyire önszervezők, és főleg tizenéves, fiatal felnőtt lányokból és nőkből állnak, olvasókból és írókból egyszerre (Evans, 2006). A kutatások alapján a lányok/nők döntő többségben, közel 90 százalékban vannak jelen (Bacon-Smith,

¹ <http://www.fanfiction.net>

² <http://ffnresearch.blogspot.com/>

1992; Bolt, 2004). A fanfictionök népszerűségét nem adja más, mint azoknak a könyvekét, amikre épülnek: A fantáziavilágokon alapuló történetek által lehetőséget kapnak az írók és az olvasók egyaránt arra, hogy elmeneküljenek a valóságból, és egy teljesen más környezetbe képzeljék magukat (Morrisey, 2008).

A fanfiction írást a kamaszok főképp identitásuk felfedezésére használják, mivel itt kifejezhetik érzelmeiket és gondolataikat, segít azok megértésében, ráadásul hozzájuk hasonló korú személyekhez szólhatnak a történeteiken keresztül. A tizenévesek tehát egy-egy karakter bőrébe bújva elaborálhatják a velük megtörtént eseményeket (Luttrell & Parker, 2001). Ez az életszakasz főként az identitás kereséséről szól (Erikson, 1968), az írás pedig egy jó eszköz arra, hogy az ezzel kapcsolatos érzésekkel és gondolatokkal a fiatalok aktívan foglalkozhassanak. Ebből kifolyólag kedvelt fanfictiontéma például a népszerűség, a baráti kapcsolatok, a család vagy akár a családon belüli erőszak, az öngyilkosság, a zaklatás (Black, 2005). Az olvasók pedig szintén kifejezhetik a véleményüket a különböző témákban, így nyújtva társas támogatást az íróknak, sőt sokszor ők maguk is elmesélik a saját életükre vonatkozó élményeiket.

Erre a fajta internetes közösségre is igaz az, hogy a legnagyobb vonzereje a közös érdeklődési területben, jelen esetben a könyvekben és a hozzájuk kapcsolódó történetekben van. Aki regisztrál az oldalra, az biztos lehet benne, hogy hozzá hasonló hobbiú embereket fog találni a honlapon. Így a látogatók egyszerre kaphatják meg az olvasás, az írás, a szocializáció és a valahova való tartozás élményét (Black, 2005). Ez pedig magabiztosságot adhat a felhasználóknak a valódi életükre vonatkozóan, illetve pótolhatja azt a társas támogatást, amit ott nem kapnak meg. Egyben ez a legnagyobb veszélye is az online közösségeknek, hogy túlságosan függővé válhatnak a tagok. Ha az online világban megkapják azt a szintű elfogadást és visszajelzést, amit a való életben nem, akkor könnyen elmerülhetnek ebben a világban, egyre több időt töltve a képernyő előtt, amivel tovább rombolják az offline kapcsolataikat (Evans, 2006).

A fanfictionök vizsgálata azért is fontos, mert főként kamaszok alkotják meg őket más kamaszok részére, és a jelenség vagy akár az írások elemzésével sokat meg lehet tudni róluk, a szubkultúrájukról, hogy miként is élik meg az ebben a korban jellemző identitáskrízist vagy egyéb dilemmákat, nehézségeket (Bálint, 2009). A szerzők egyben ennek az internetes szubkultúrának a részeivé válnak, ahol speciális normák és konvenciók vannak érvényben. Egy teljesen más környezetbe lépnek be, amint regisztrálnak az oldalra. Egy írói nevet (nicknevet) választanak maguknak, ami ezután őket jelképezi, és kulcsként használható ebbe a virtuális világba. Egy profilt is kitölthetnek a tagok, ahol magukról mesélnek, és azonosulnak

a felhasználónevükkel, amik ezáltal egyre inkább valódivá válnak (Land, 2010). Akár egy teljesen önálló énképük is kialakulhat az íróknak, amely az adott oldalhoz, ahhoz a közegehez kapcsolódik.

A fanfiction témában azonban eddig kevés pszichológiai jellegű kutatás folyt, ahol például a fanfictionírás és a kreativitás kapcsolatát nézték meg (Güldenpfennig, 2011). Pedig a folyamatosan érkező visszajelzés nagy hatással lehet az írók énképére, alakíthatja, erősítheti – Mead (1973) kifejezésével élve – az erre az online világra jellemző felépített énjüket. A legtöbb vizsgálat során azonban főleg irodalmi szempontból közelítették meg ezt a meglehetősen új jelenséget, mivel a fanfiction mű különbözik a valódi, professzionális írói alkotástól abban, hogy nem az elkészült mű legvégén kap csupán reakciót a készítője, hanem menetközben is.

Az írás mint terápia

Több kutatás által is igazolt, hogy a nyelvi megfogalmazás pozitív befolyással van mentális és fizikai állapotunkra (Smyth, 1998; Pennebaker, 2005). Már a nyolcvanas években kimutatták, hogy a traumatikus vagy stresszel teli, depressziós időszakokban a negatív eseményekről és a hozzájuk kapcsolódó érzésekről, érzelmekről való írás rövid távon bár kellemetlen volt, de hosszú távon nagy mértékű egészségjavító hatással bírt (Pennebaker & Beall, 1986).

James W. Pennebaker számos kísérletet végzett el önkéntesek segítségével, melyekben az események írásban, írás által történő feldolgozásának hatását vizsgálta. A résztvevők túlnyomó többsége arról számolt be, hogy a vizsgálat végeztével megkönnyebbülést, boldogságot és megelégedettséget érzett a kifejező írásnak köszönhetően. Mindez pedig kézzel fogható bizonyítékokban is megnyilvánult, a depresszióra hajlamos vizsgálati személyeknél azt találták, hogy a 6 hónapos írásterápia alatt csökkentek a depresszióra utaló tünetek (Gortner, Rude, & Pennebaker, 2006).

Az írás hosszú távon tehát javító hatással volt az érzelmi egészség mértékére a hangulati zavaroknál, a depressziónál és a poszttraumás stressz szindrómánál (Baikie & Wilhelm, 2005; Sloan, Marx, Epstein & Dobbs, 2008). A kifejező írás során ugyanis az emlékek újraértékelése és átstrukturálása történik, amik azután egy integráltabb sémaként fognak illeszkedni az énről, a többiekéről és a világról alkotott képbe (Harber & Pennebaker, 1992).

Az énkép felépítése, jellemzői

Az énkép mindazokat a tulajdonságokat tartalmazza, amelyeket az emberek önmagukra jellemzőnek tartanak (Dévai & Sipos, 1986). Az én definiálható úgy is, hogy az egyén tapasztalataiból, társas szerepeiből, céljaiból, tulajdonságaiból áll össze (Kőrössy, 2004). Az én azonban nem egy egységes képződmény, különböző alrészekből tevődik össze. Magába foglalja az individuális, a kapcsolati és a kollektív reprezentációkat is egyaránt (Sedikies, 2006), valamint az adott társas helyzettől függően dinamikusan változik is az én (Markus & Wurf, 1987), mivel nagy hatással vannak az én alakítására a másoktól érkező visszajelzések.

Az én felosztását tekintve eltérő felfogásokat találhatunk a szakirodalomban. Rogers (1947) szerint a személyiség központjában az énfogalom áll, azaz a magunkról alkotott benyomások és vélekedések összessége. Ez meghatározza egyrészt a viselkedésünket, másrészt pedig azt is, hogy miként gondolkodunk a világról. Rogers (1947) úgy vélte, hogy az én az interperszonális kapcsolatok során fejlődik, és törekszik a konzisztenciára. Rogers (1954) az ént reális és ideális részre osztotta, amik között ha nagy a különbség, az boldogtalanságot és elégedetlenséget okoz. Ha pedig az egyénnek hamis képe alakul ki önmagáról, az különböző lelki zavarokhoz vezethet.

Goffman (1959) hasonló elveket fogalmazott meg, az én szerinte is a társas interakciók folyamán konstruálódik meg. Ebből az elméletből kiindulva a személynek lehetősége van arra, hogy az adott társas helyzetben való viselkedésével a másokban egy reprezentációt alakítson ki. Ezeket a különféle benyomásokat stabil és kevésbé állandó jellemzőink befolyásolják. Goffman (1959) személyes homlokzatnak nevezi a személyiségnek azon részét, amely a legszorosabban illeszkedik az egyénhez. Ami változó lehet, az a környezet (ahol a cselekvés történik), a megjelenés (objektív társadalmi térbe helyezés) és a módor (másik személlyel kapcsolatos viszony megjelenése). Az identitásunkat pedig a különböző homlokzatokhoz kapcsolódó pozitív és negatív viszonyainkkal jelenítjük meg (Goffman, 1959).

A különböző helyzetekre adott reflexiókból indult ki Mead (1973) is, mikor az énkép felépítését vizsgálta. Ő úgy véli, hogy az énkép reaktív énre és felépített énre osztható. A reaktív én reagál másokra, mások attitűdjeire; a személyiség spontán, kezdeményező része. Ezzel szemben a felépített ént a többi ember attitűdjei alkotják, illetve amit azokból az én átvesz, így a felépített énben megjelennek a közösség felé irányuló kötelezettségek is. Azaz Mead (1973) szerint az énképben és a viselkedésben is visszatükröződik a fontos mások – szülők, barátok, kortársak – véleménye.

Higgins (1987) megkülönböztet aktuális, ideális és elvárt ént. Az aktuális én az egyén adott pillanatra jellemző önmagáról alkotott képe. Az ideális én azt jeleníti meg, hogy a személy milyen szeretne lenni, milyen céljai és vágyai vannak. Az elvárt én pedig a feladatokat és felelősségeket foglalja magába, hogy valakinek az erkölcsi elvek és az egyén számára fontos emberek szerint milyennek kellene lennie. Ha ez a három én nincs összhangban egymással, akkor a személynek negatív érzései lesznek, csalódottságot és kudarcot érez majd. Azaz Higgins (1987) szelfdiszkrepancia elméletében (mely szerint az aktuális én eltér az ideális vagy az elvárt éntől) összekapcsolja az önértékelést, az önmagunkról alkotott tudást az érzelmekkel, a normákhoz való alkalmazkodással és a csoportokba való beilleszkedéssel.

Ezzel kapcsolatban már évtizedekkel ezelőtt végeztek kutatásokat, melyekben azt találták, hogy a pontos önértékelés és a pozitív énkép a beilleszkedés, a csoport általi elfogadás alapvető feltétele (McCandless, 1976). Ez főleg tizenéves korban lényeges kérdés, amikor a fiatalok nagyon érzékenyek a társas hatásokra (Kőrössi, 2004). A reális, jó énképpel rendelkezők kevésbé szoronganak, könnyebben beilleszkednek, jobban bíznak önmagukban (McCandless, 1976).

Az online világ és az énkép kapcsolata

A kutatások egy új területét nyújtja az, hogy az internet esetlegesen befolyásoló hatással van a kialakulóban lévő identitásra (Lam, 2000; Jensen, 2003; Black, 2009). A világhálón ugyanis lehetőség van személyiségünk eltitkolására, akár teljes megváltoztatására is – ami a való életben lehetetlen lenne (Balku, 2011). Wallace (2002) egyenesen az online személyiség definícióját alkalmazta a világhálón bemutatásra kerülő énrészünkre vonatkozóan. Wallace (2002) azt találta, hogy ha már kialakítottunk egy, a virtuális világra jellemző személyiséget, akkor az stabil is marad, nem változtatunk rajta, pedig könnyen megtehetnénk. Valkenburg és Shouten (2006) vizsgálata azonban ennek pont az ellenkezőjét mutatta. Eredményeik alapján a tizenévesek énképére befolyással volt az, hogy milyen jellegű visszajelzéseket kaptak. A negatív vélemények destruktív hatással voltak a vizsgálati személyek énképére, a pozitív visszacsatolások pedig pozitív, megerősítő erővel bírtak a serdülők énképére (Valkenburg & Shouten, 2006). Ebből az következik, hogy tizenéves korban az identitás egy része mindenképp eredhet az online világban kapott viszonyokból és véleményekből.

A virtuális énképek kutatásának jó eszköze lehet az avatarok vizsgálata is. Az avatar egyfajta énreprezentáció, egy olyan figura, ami az egyént helyettesíti a virtuális valóságokban,

és teljesen a személy beállításain múlik, hogy milyen megjelenése is legyen. Messinger és munkatársai (2008) azt az eredményt kapták, hogy az alanyok önmagukhoz hasonló képre formázták avatarjaikat, azonban valamivel attraktívabbra maguknál, ezzel magabiztosabbá és extrovertáltabbá válhattak az online világban, mint valódi környezetükben, így közelítve az ideális énkép eléréséhez.

Black (2009) azt igyekezett feltérképezni, hogy egy fanfiction közösségben miként alakul ki az írói identitás. Ennek a hosszabb ideig tartó folyamatnak a kutatására mélyinterjút alkalmazott vizsgálati módszerként, amit 1 évvel később megismételt a személyeknél. Az online írói világhoz kapcsolódó énkép kialakulását más eredményei is alátámasztották (Yi, 2007). De akár több online személyiséget is „létre lehet hozni”, ahogy azt Bertók (2009) kutatása mutatja, ahol a megkérdezettek 31 százaléka számolt be arról, hogy több, mint egy online személyiséggel rendelkeznek.

Jelen kutatás feltáró jellegű, a fő célkitűzése a valódi és a virtuális énkép összehasonlítása volt, illetve az esetleges különbségek feltérképezése, azaz hogy másként élék-e meg az online közegben magukat a tagok. Továbbá cél a virtuális közösségben való lét okainak kiderítése, hogy a résztvevők életében milyen szerepet tölt be a közösségi oldal és az oldal többi tagja. Valamint annak megvizsgálása is fontos, hogy miként valósulhatott meg a társas támogatás egy ilyen online közösségben.

Hipotézisek

Mindezeket az elképzeléseket figyelembe véve az alábbi hipotéziseket fogalmaztam meg:

1. Feltételeztem, hogy a tagok testkép értékei alacsonyabbak lesznek, mint a Tennessee énkép skála standard értékei. Elgondolásom szerint a testükkel való esetleges elégedetlenség és bizonytalanság lehet az egyik oka annak, hogy a résztvevők sok időt töltenek ezen a közösségi oldalon, valamint hogy az amatőr írással egyfajta fantáziavilágba menekülnek a valóság elől. Hiszen kutatások eredményei bizonyították, hogy az internet előtt töltött idő mennyisége szoros összefüggést mutatott a kevesebb testmozgással és így a túlsúllyal (Vandelanotte, Sugiyama, Gardiner & Owen, 2009).

2. A tagok valódi és virtuális énképe eltér egymástól a különböző alskálákban. Az internetes énrre vonatkoztatott morális, individuális, szociális énkép, valamint az önkritika értékei a honlapon eltöltött idő arányában egyre magasabbak lesznek. Feltételeztem ugyanis, hogy az online világban kapott pozitív visszajelzést a virtuális énképükbe integrálták a

személyek, és ez a visszacsatolás kedvező hatással volt az énképek megítélésére (Gangadharbatla, 2010).

3. Akik barátságot is kötöttek már az oldalon, azok úgy érzik, hogy ebben az online közösségben jobban elfogadják őket, mint a való életben (a korábbi kutatási eredményeknek megfelelően: Bargh et al., 2002; McKenna et al., 2002).

4. Magasabb lesz a virtuális énképe azoknak a tagoknak, akik úgy érzik, hogy ebben az online közösségben jobban elfogadják őket, mint a való életben. Ennek oka az lehet, hogy a személyek úgy érzik, az online világban megmutathatják igazi énjüket (McKenna et al., 2002).

5. A honlappal a többség célja a visszajelzés és a barátok találása, ahogy azt más vizsgálat is kimutatta (Ridings & Gefen, 2004).

Módszerek

Vizsgálati személyek

Kutatásomban összesen 504-en vettek részt, 17 fiú és 487 lány, mindannyian ugyanazon az írói honlapon, a Merengő Fanfictionön³ publikálnak. Ez a nemi eloszlás nemzetközi összehasonlításban megfelelt a korábbi vizsgálatoknak, ahol azt mutatták ki, hogy a fanfiction közösségek főként lányokból állnak (Bacon-Smith, 1992; Bolt, 2004; Evans, 2006). A fiúk elenyésző száma miatt a mintát homogén női mintaként kezeltem, a nemi különbségek hatását nem vizsgáltam.

A résztvevők átlag életkora 19,64 év (SD = 5,38), amely életkori adatok szintén megfeleltek az előzetes kutatásoknak (Evans, 2006). 14-24 év között volt a minta 87,7 százaléka, a legfiatalabb kitöltő 11, a legidősebb 56 éves. A vizsgált személyek 49,8 százaléka 1-3 éve tagja a honlapnak, 30,4 százaléka pedig már több mint 3 éve rendszeresen látogatja, publikál rajta.

4 személy adatai kerültek összesen kihagyásra, mivel nincs a Merengőn megtalálható írásuk. A vizsgálatot azért szűkítettem csak az írókra, mivel előzetesen feltételeztem, hogy nekik elkülönültebb, stabilabb énképük lehet a Merengőn, mint azoknak, akik csak olvasni járnak fel rá.

³ <http://www.fanfic.hu/merengo/>

Vizsgálati eszközök

A kutatásban részt vevő személyek a Merengő internetes közösségi oldal szerzői - amely website Magyarország legnépszerűbb fanfiction oldala. A választásomat az oldal népszerűsége mellett a mérete is befolyásolta: A 2004-ben alakult honlapon jelenleg 3.079 szerző 11.803 története található meg, amikre 402.775 kritika érkezett. A regisztrált tagok száma is meghaladta már a tízezres nagyságrendet (12.071)⁴ a vizsgálat időpontjában.

A kutatás során a William H. Fitts által kidolgozott Tennessee énkép skála tanácsadói-kutatási változatának magyar nyelvre standardizált tesztjét alkalmaztam, melyet Dévai és Sipos (1976) dolgozott ki (lásd: 2. sz. melléklet). Azért esett erre a kérdőívre a választásom, mert a nem, az életkor és a műveltség hatása a skálaértékekre elhanyagolhatóan kevés (Dévai & Sipos, 1976). Így ezekben a dimenziókban nem kellett kiegyenlítenem a mintát. Az eredeti kérdőív 6 alskálát tartalmazott:

- testkép (testalkat, egészség, fizikai állapot)
- morális énkép (erkölcsi magatartásformák)
- individuális énkép (adottságok, képességek, önbizalom, akarat erő, kitartás)
- családi énkép (család fontossága, benne elfoglalt hely)
- szociális énkép (munkához, társakhoz való viszony)
- önkritika (önelfogadás)

Az énkép skálák 18-18 tételt tartalmaztak, amiket ötfokú Likert-skálán kellett pontozni. Az egyes alskálákon belül a pozitív és negatív állítások hármasával voltak csoportosítva. Az önkritika skála pedig 10 mondatot tartalmazott, és nem volt benne fordított állítás.

A családi énkép kérdéseit mind a valódi, mind a virtuális énképre vonatkozó kérdéssorból kihagytam, mivel úgy gondoltam, hogy a minta jellegéből adódóan sokan már nem a szüleikkel éltek, így ezekre a kérdésekre nem, vagy csak nehezen tudtak volna válaszolni. Illetve a virtuális énjükre nem tudták volna érdemben vonatkoztatni a tételeket, ahogyan az online valójuknál nem került pontozásra a testkép sem.

A kérdőív másik részét egy általam összeállított kérdéssor alkotta, amelyben az alábbi kérdéscsoportok szerepeltek:

- honlapon töltött idő mennyisége és minősége (Ha feljössz, akkor mennyi időt töltesz a honlapon? / Szoktál olvasni a Merengőn? / Szoktad használni a Merengő Fórumot?)

⁴ 2011. március 16.

- írással kapcsolatos attitűdök (Például: Csak kitalált eseményekről szoktam írni, mind a fantáziám szüleményei. / Sokat jelent nekem, hogy a történeteimet mások is olvassák. / Számomra nagyon fontosak a kritikák, amiket az írásaimra kapok / Akkor is publikálsz/publikálnál, ha arra nem kapnál másoktól egyetlen véleményt sem?)

- Merengő jelentése az adott személy számára (Ehhez egy, szintén ezen a honlapon végzett felmérés adatait vettem alapul, amit 567 személy töltött ki, válaszolva arra a kérdésre, hogy mit szeretnek a legjobban a Merengőben. Az általuk leggyakrabban említett 5 tétel került bele a kérdőívembe, vagyis a barátok, fejlődés, kikapcsolódás, lehetőség és visszajelzés.)

- írói népszerűség, elismertség felmérése (Erre vonatkozó kérdések voltak például: Hány írásod található meg a honlapon? / Általában átlagosan hányan nyitják meg a feltöltésed? / Általában átlagosan hány kritikát kapsz egy-egy feltöltésedre?)

Felépítését tekintve a kérdőív 3 részből állt. Először a Tennessee énkép skála állításait a résztvevőknek önmagukra kellett vonatkoztatniuk. Ezt követte az írói szokások felmérése. Végezetül az énkép skála ismételt kitöltésére került sor, ezúttal a személyek virtuális, írói énjükre vonatkoztatva. Az írással kapcsolatos attitűdök célja az írói személyiség előhívása, előfeszítése volt, ezért nem történt váltás a kitöltés sorrendjében.

A vizsgálat leírása

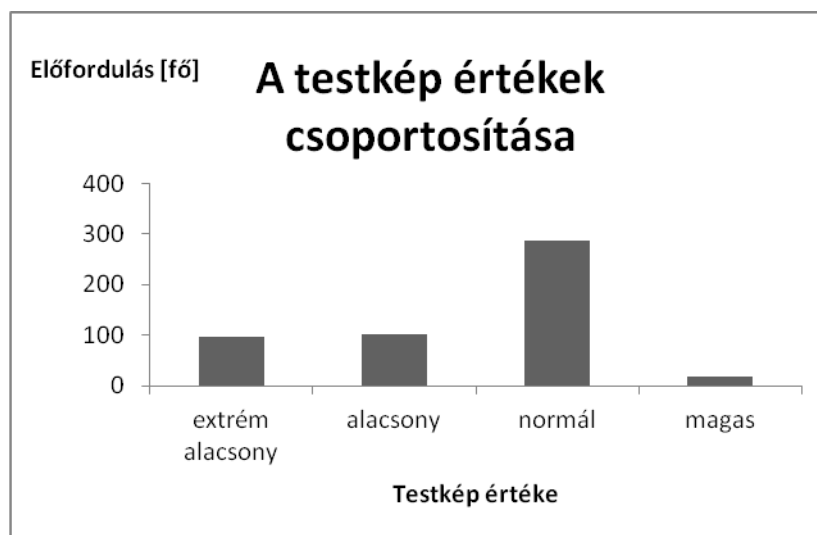
A kérdőív teljes mintán való alkalmazása előtt egy szűkebb csoporton próbakitöltést végeztettem. Összesen 12 fő töltötte ki a mintatesztet, mindannyian a Merengőről kerültek kiválasztásra. Úgy gondoltam, hogy erre azért van szükség, hogy az esetleges értelmezési vagy fogalmazási problémákat kiküszöbölhessem. A próbakitöltések után a kérdőívet zárt online oldalon tettem közzé, amiről a Merengő főoldalára és facebook lapjára is kikerült egy-egy hír, így ösztönözve a tagokat a kitöltésre. A kérdőív megválaszolása teljesen anonim módon zajlott, senkinek sem volt kötelező megadnia sem a valódi, sem pedig honlaphoz kapcsolódó adatait. A válaszadásra 2 hét állt a rendelkezésre, de elküldeni csak akkor lehetett a kitöltött kérdéssorokat, mikor a résztvevő minden kérdésre válaszolt, így próbáltam csökkenteni az érvénytelen vagy hiányzó adatok számát. A kutatás során kapott eredményeket az SPSS 15.0 statisztikai programmal elemeztem.

Eredmények

Bár a Tennessee énkép skála egy validált teszt, elvégeztem az általam használt változat belső konzisztenciájának mérését. A Cronbach-alfa értéke a teljes kérdőívre tekintve 0,912 (lásd: mellékletek, 1. táblázat). Az egyes valódi és virtuális skálákra elvégzett reliabilitás-elemzés azt mutatta, hogy valamennyi dimenzióban magas (0,683-0,897) Cronbach-alfa értéket kaptam.

Az énkép skála eredményei

A testképen kapott átlag pontszám (59,13 pont, SD = 11,03) az egymintás t-próba eredménye alapján (ahol is a magyar standard értéket adtam meg tesztértéknek, ami 67,05 pont, SD = 9,22) szignifikánsan a Tennessee testkép skála magyar átlagértéke alatt volt ($t(503) = -16,112$, $p < 0,001$). Átlagban 7,92 ponttal érték el kevesebbet a vizsgálatban szereplő személyek, mint a standard érték. A legkisebb előforduló érték 26 pont volt. A standard táblázat (Dévai & Sipos, 1976) szerint a szórásokat alapul véve én is 5 csoportra osztottam a testkép skálán elért eredményeket: Az átlag értékhez képest 1 szóráson belüli pontszámok voltak a normál értékek, 2 szóráson belül a magas illetve alacsony, míg 2 szóráson kívülre az extrém alacsony illetve extrém magas pontszámmal rendelkezők kerültek (lásd: 1. ábra).

1. ábra: Az ábra a testkép skálán elért pontszámok alapján osztja csoportokra a mintát.

Extrém magas pontszámot senki sem ért el. A legtöbben a normál kategóriába kerültek; az alacsony kategóriába a résztvevők 20,2 százaléka, az extrém alacsony kategóriába 19 százaléka került. A testkép skálán elért érték és a napi internetezéssel töltött idő között

nem voltak kapcsolat: A Pearson-féle korrelációs számítás eredménye $r(504) = -0,119$, $p = 0,008$ volt. A honlapon eltöltött időmennyiség és a testkép szintén nem mutatott szignifikáns hatást, a Kruskal-Wallis teszt eredménye $\chi^2(3) = 4,575$, $p = 0,206$. Azaz az internetezéssel töltött napi időmennyiség vagy a honlapon eltöltött idő és a testkép alakulása között nem volt összefüggés.

Az énkép skála standard értékeihez viszonyítva minden alskála esetén szignifikáns eltérés mutatkozott, kivéve a morális énkép értéket. Az átlag értékeket és az eltérések irányát az 1.sz. táblázatban foglaltam össze.

1. táblázat

Valódi és virtuális énképskálák standard átlagtól való eltérései

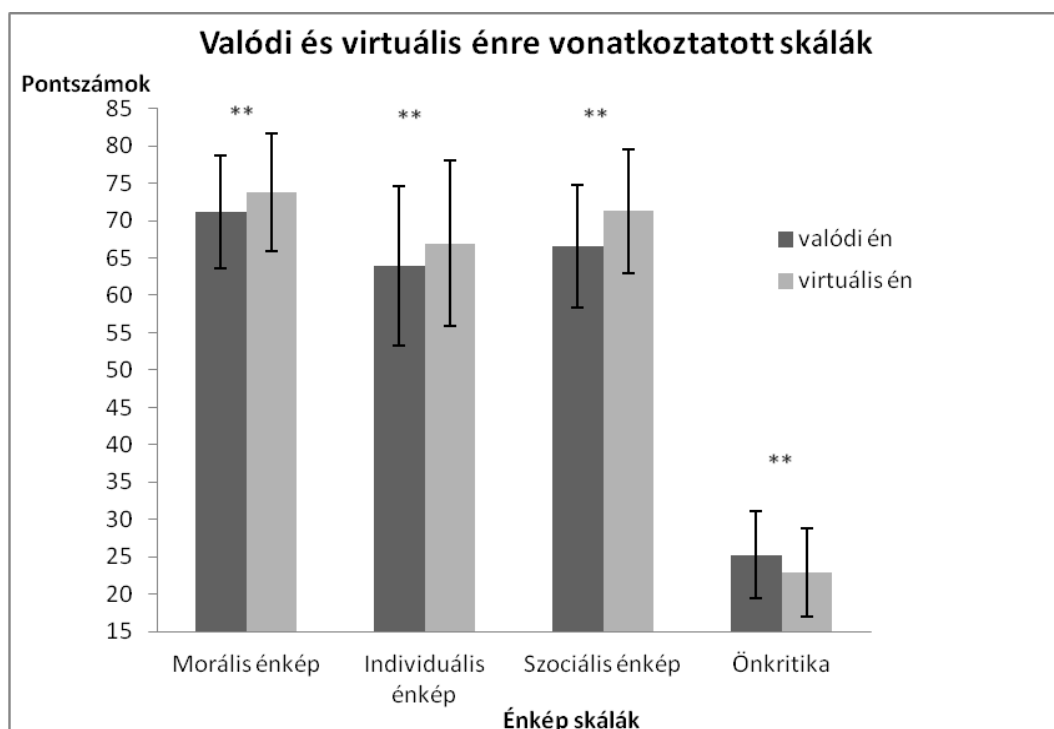
Énkép skálák	Elért átlag	Szórás	T-érték	Szabadságfok	Szignifikancia	Átlagos eltérés a standard értéktől
Testkép	59,13	11,03	-16,112	503	0,000**	-7,92
Morális valódi én	71,17	7,52	-,583	503	0,560	-0,20
<i>Morális virtuális én</i>	73,8	7,89	6,903	503	0,000**	2,43
Individuális valódi én	63,93	10,7	-10,415	503	0,000**	-4,97
Individuális virtuális én	66,93	11,11	-3,977	503	0,000**	-1,97
Szociális valódi én	66,57	8,19	-2,084	503	0,038*	-0,76
<i>Szociális virtuális én</i>	71,3	8,29	10,756	503	0,000**	3,97
<i>Önkritika valódi én</i>	25,28	5,82	4,632	503	0,000**	1,20
Önkritika virtuális én	22,83	5,92	-4,736	503	0,000**	-1,24

A táblázat a valódi és virtuális énrre vonatkoztatott bontásban mutatja a különböző énkép skálák eredményeit. Egymintás t-próbával a magyar standard értékekkel összevetve csak a valódi morális én nem mutat szignifikáns különbséget. * $p < 0,050$, ** $p < 0,001$.

Ahogy a táblázatban is látható, a virtuális morális énképet, a virtuális szociális énképet és a valódi önkritikát kivéve valamennyi skála értéke a magyar standard alatt volt.

A valódi és virtuális én különbségei

Előzetes feltételezésemnek megfelelően szignifikáns különbséget kaptam a valódi és virtuális értékek között valamennyi énkép skálán (lásd: 2. ábra).

2. ábra: Szignifikáns eltérés jelentkezett a valódi és virtuális énkép vonatkoztatott értékek között mind a négy énkép skála esetében. A morális, az individuális és a szociális énkép skála esetében magasabb lett a virtuális én esetében az érték, míg az önkritika esetében a valódi énnél volt magasabb az átlagos pontszám. A hibasávok a szórást mutatják. ** $p < 0,001$

A valódi és virtuális én közötti különbségeket páros mintás t-próbával vizsgáltam. A morális énkép esetében a valódi énnél szignifikánsan magasabb lett a virtuális énkép kapott pontok mennyisége ($t(503) = -8,524, p < 0,001$). Az individuális énkép esetében szintén a virtuális érték lett szignifikánsan magasabb ($t(503) = -8,519, p < 0,001$). A szociális énkép is magasabb lett az online énkép vonatkoztatott kitöltés során ($t(503) = -15,107, p < 0,001$). Az önkritikánál a hipotézisemmel ellentétben a valódi én értékeihez képest szignifikánsan csökkent a virtuális én eredménye ($t(503) = 12,936, p < 0,001$).

Annak feltárására, hogy az általam vizsgált tényezők közül (netezés, honlapon töltött idő, tagság időtartama) melyek gyakoroltak hatást a valóságos és virtuális énképek közötti különbségre, ismételt méréses varianciaanalízist végeztem. Ennek eredményét a 2.1. táblázat tartalmazza.

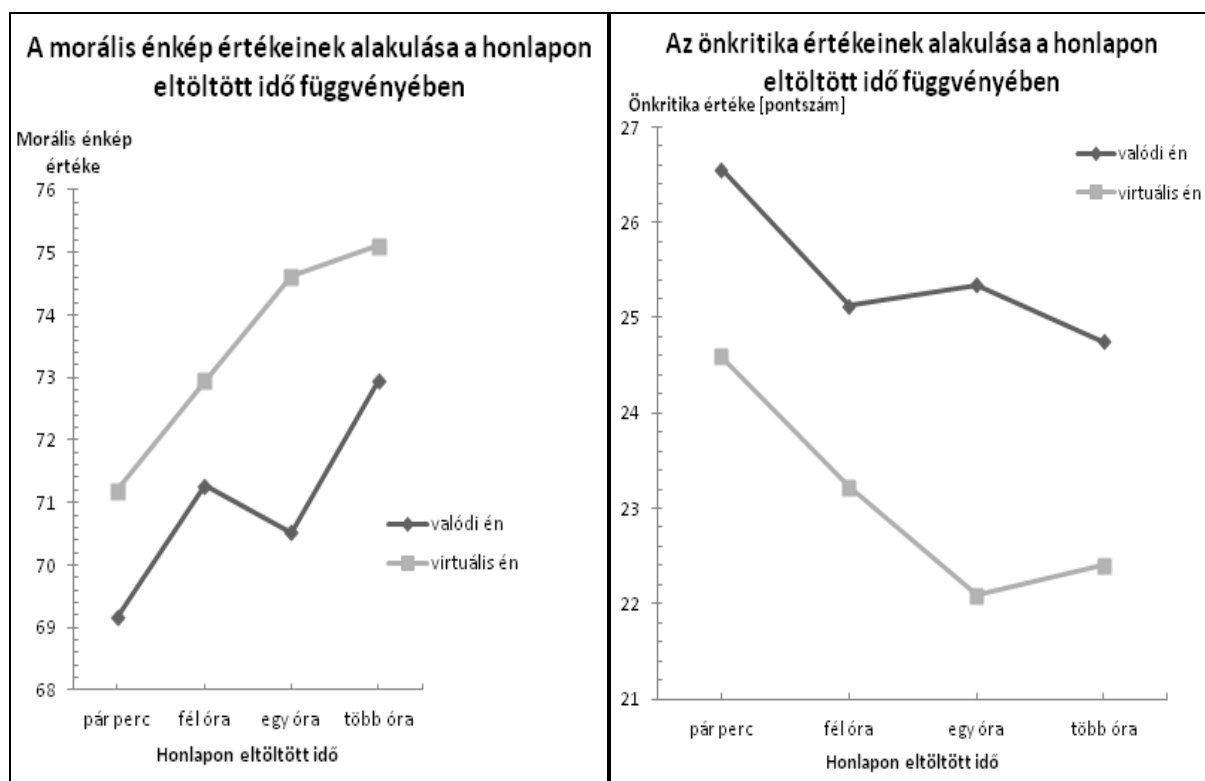
2.1. táblázat

Az interneten/honlapon eltöltött idő és internetes közösségi tagság idejének hatása az énkép skálák különbségeire

Összevont énkép skálák	Netezés		Honlapon töltött idő		Tagság ideje	
	F-érték	Szig. (p)	F-érték	Szig. (p)	F-érték	Szig. (p)
Morális énképek	0,061	0,941	3,833	0,010**	1,718	0,181
Individuális énképek	0,164	0,849	2,397	0,067	0,062	0,940
Szociális énképek	1,208	0,300	2,053	0,106	0,319	0,727
Önkritikák	0,248	0,781	3,065	0,028*	0,250	0,779

A táblázat azt mutatja, hogy honlapon eltöltött idő hatással volt a valódi és virtuális morális énképek közti különbségre, ahogyan a valódi és virtuális önkritikák eltérését is befolyásolta. A netezésnek és a tagság idejének nem volt hatása az énképek alakulására. * $p < 0,05$, ** $p \leq 0,001$

Ahogy a 2.1-es táblázatból látható, a Merengő honlapon eltöltött idő befolyásolta az énkép skálák alakulását. Az időmennyiség interakciója a valódi és virtuális morális énképpel szignifikáns ($F(3,500) = 3,833$, $p = 0,010$), valamint a honlapon eltöltött idő kölcsönhatása a valódi és a virtuális önkritika mértékével szintén szignifikáns mértékű volt ($F(3,500) = 3,065$, $p = 0,028$; lásd: 3. ábra).

3. ábra: Szignifikáns eltérés volt a morális énkép ($F(3,500) = 3,833$, $p = 0,010$) és az önkritika skáláin ($F(3,500) = 3,065$, $p = 0,028$) a valódi és a virtuális én dimenziók között attól függően, hogy a személyek mennyi időt töltöttek a honlapon.

A morális énkép pontszáma a virtuális énnél attól függően nőtt, hogy mennyi időt töltött a személy a honlapon. Az önkritika értéke ezzel ellentétes hatást mutatott, a virtuális én önkritika pontszáma annál kisebb volt, minél több időt töltött az egyén az oldalon. Az individuális énképek alakulására a honlapon eltöltött idő tendenciaszerű hatást mutatott ($F(3,500) = 2,397$, $p = 0,067$). A valódi énről vonatkoztatott individuális én értékek csökkentek, minél több időt töltött az adott személy a honlapon, amíg el nem érte az 1 órási időmennyiséget. Azt követően emelkedtek a valódi individuális én pontszámai. A szociális énképek alakulására nem volt hatással a honlapon eltöltött idő mennyisége.

Az interneten eltöltött napi időmennyiség nem volt hatással egyik énkép skála alakulására sem, se a valódi, se a virtuális én dimenziójában. A tagság ideje (vagyis hogy milyen régóta részei a közösségnek) szintén nem befolyásolta az énkép skálák eredményeit. Ezen felül megvizsgáltam, hogy az életkor, az olvasottság, a kritikák mennyisége és a tagság titkossága hatással voltak-e az énképskálák alakulására. Az eredményeket a 2.2 táblázat szemlélteti.

2.2. táblázat

Az átlag olvasottság/kritika és a tagság titkosságának hatása az énkép skálák különbségeire

Összevont énkép skálák	Életkor		Olvasottság		Kritika		Titkosság	
	F-érték	Szig. (p)	F-érték	Szig. (p)	F-érték	Szig. (p)	F-érték	Szig. (p)
Morális énképek	1,275	0,279	0,349	0,705	2,481	0,085	0,128	0,880
Individuális énképek	0,537	0,708	0,938	0,392	0,045	0,956	0,628	0,534
Szociális énképek	1,578	0,179	0,152	0,859	0,509	0,601	0,374	0,688
Önkritikák	0,661	0,619	0,410	0,664	1,028	0,358	0,046	0,955

A táblázat eredményei szerint az életkor, az olvasottság, a kapott kritikák mennyisége és a regisztráció titkossága sem volt jelentős befolyásoló erővel az énkép skálák közti különbség alakulására.

Amint azt a 2.2 táblázat mutatja, nem volt szignifikáns különbség az énképek pontszámaiban a kapott átlagos kritikák mennyiségét, illetve az átlagos megnyitások számát vizsgálva. Valamint nem volt befolyásoló ereje annak sem, hogy a résztvevők környezetében élők tudtak-e arról, hogy a személy az interneten publikál, hogy mesélt-e az ismerőseinek erről a közösségről, vagy sem.

Az, hogy az adott szerző általában milyen jellegű történetet ír (romantikus, humoros vagy sötét/depressziós hangulatú történetet), nem volt hatással az énkép skálák alakulására (lásd mellékletek: 2. táblázat). E tekintetben egyedül a valódi énről vonatkoztatott szociális énkép esetében volt szignifikáns különbség a Kruskal-Wallis teszt elvégzésekor ($\chi^2(3) = 9,978$, $p = 0,019$). Ebben a dimenzióban az alacsony, illetve extrém alacsony (vagyis a

Tennessee énkép skála standard értékeihez képest egy, illetve két szóráson kívüli értékű) szociális énképpel rendelkezők között szignifikánsan többször fordult elő, hogy sötét/depressziós hangvételű történetet írtak.

Észlelt elfogadás és az énképek észlelt különbsége

A mintában szereplő személyek 56,7 százaléka nem érzett különbséget abban, hogy a valóságban vagy a honlapon fogadnák el őket jobban. Akik éreztek különbséget az elfogadottságukban, azok döntő többsége (80,28%) úgy vélte, hogy a Merengőn inkább önmagukat tudják adni, és ezt a környezet is jobban befogadja. A Friedman próba szerint erre az érzetre hatással volt az, hogy a személyek mennyi ideje voltak tagjai az oldalnak ($\chi^2(1) = 27,670, p < 0,001$). Azonban a honlapon eltöltött évek mennyiségével nem egyenes arányban nőtt az énképkülönbség. Akik 1-3 éve regisztráltak a honlapra, rájuk a legjellemzőbb, hogy úgy érezték, a Merengőn jobban önmagukat tudják adni. Akik új felhasználók (0-1 éve regisztráltak), illetve már régi és jellemzően kevésbé aktív tagok (háromnál több éve regisztráltak), nem éreztek különbséget a valóságban és a honlapon történő elfogadottságuk között.

A honlapon eltöltött idő és az észlelt elfogadás különbsége között szintén szignifikáns kapcsolatot találtam. A Friedman próba eredménye szerint akik úgy érezték, hogy a honlapon elfogadottabbak, mint a valós környezetükben, szignifikánsan több időt töltöttek a honlapon, mint azok akik nem éreztek különbséget az online és az offline elfogadottságuk között ($\chi^2(1) = 168,000, p < 0,001$). Az észlelt énképkülönbségekre nem volt hatással az, hogy átlagosan hányan olvasták a szerző által feltöltött történeteket ($\chi^2(1) = 0,701, p = 0,402$), illetve hogy arra mennyi kritika, reakció érkezett ($\chi^2(1) = 1,503, p = 0,220$).

A honlappal összefüggő barátságok hatása az észlelt elfogadottságra

A kutatásban részt vevő személyek 58,13 százaléka számolt be arról, hogy kötött már barátságot a vizsgált honlapon. A 0-1 éve regisztráltak esetében 44 százalék érezte úgy, hogy talált magának barátot a Merengőn, 1-3 éve tartó tagság esetén 57,37 százalék talált barátot, annál régebbi tagság esetén 68,63 százalék. Tehát az értékek szignifikánsan emelkednek, minél régebb óta járnak vissza az oldalra a személyek, annál több esetben számolnak be a honlaphoz kötődő baráti kapcsolatokról (Mann-Whitney teszten kapott érték: $U(504) = 25188, p < 0,001$.)

Előzetes várakozásomnak megfelelően a chí-négyzet próba szignifikáns különbséget mutatott ($\chi^2(2) = 8,327, p = 0,016$) a barátságekötés és az érzékelt énképkülönbség között, azaz

azok, akik a Merengőn jobban elfogadottabbnak érezték magukat, szignifikánsan gyakrabban számoltak be arról, hogy barátságokat is kötöttek a honlapon. A barátságok jellegét illetően a résztvevők 31,9 százaléka a kritikákon keresztül érintkezett a másikkal, 14,9-14,9 százalékuk havi vagy heti rendszerességgel tartotta a kapcsolatot az online barátjával, míg a maradék 17,5 százalék napi kapcsolatban állt az oldalon talált barátjával/barátaival. A minta közel fele, (48,2%) találkozott már élőben olyan személlyel, akivel az oldalon ismerkedett össze. A honlaphoz tartozó fórumot a mintában szereplők 70 százaléka rendszeresen használta, ezen belül 15,1 százalék naponta beszélgetett a fórumon keresztül másokkal.

Az észlelt elfogadottság hatása a valódi és virtuális énképek különbségére

Az észlelt elfogadottság alapján szignifikáns különbséget találtam az énkép négy eleme mentén. Ennek megállapítására ismételt méréses varianciaanalízist végeztem. A morális énkép esetén azok a személyek, akik úgy érezték, az online közösségben jobban elfogadják őket, szignifikánsan alacsonyabb eredményt értek el a valódi morális én esetén, mint azok, akik nem érezték különbséget a környezetük és az online közösség elfogadása között ($F(2,501) = 7,803, p < 0,001$). Az individuális skálánál szignifikánsan magasabb pontszámot értek el azok, akik a valóságban elfogadottabbnak érezték magukat, illetve azok is, akik nem érezték különbséget, összehasonlítva azokkal, akik szerint igazi önmagukat a Merengőn tudták megmutatni ($F(2,501) = 14,259, p < 0,001$). Ugyanilyen eredményt hozott a szociális énkép skálája is ($F(2,501) = 24,688, p < 0,001$). Az önkritika esetében pedig azok, akik a vizsgált honlapon érezték elfogadottabbnak magukat, szignifikánsan magasabb eredményt értek el, mint akik nem érezték különbséget énkép megjelenítésében ($F(2,501) = 5,943, p = 0,003$).

A honlappal kapcsolatos célok

A honlappal kapcsolatos célok elkülönítésére faktoranalízist végeztem, az eljárás eredményeként a célok 3 csoportba rendeződtek. A csoportokat és azok tartalmát a 3. táblázat mutatja.

3. táblázat

A honlapon való tartózkodás céljai

	Társas célok	Önfejlesztés	Rekreáció
V%= 68,704	V% = 27,123	V%= 21,345	V%= 20,236
A honlap a kikapcsolódás miatt fontos.			0,765
Célod a honlapon kiélni a hobbidat?			0,790
A honlap a fejlődés miatt fontos.		0,746	
A honlap a visszajelzések miatt fontos		0,811	
Célod a honlapon újabb és újabb ismeretségeket kötni?	0,868		
A honlap a barátok miatt fontos.	0,865		

Az általam elvégzett faktoranalízis főkomponens analízis volt, varimax rotációval, Kaiser normalizációval, 4 iterációval 3 különböző csoportra osztotta a mintát aszerint, hogy milyen motivációval rendelkeznek a személyek a honlapon való tartózkodást illetően.

A faktoranalízis eredménye alapján háromféle csoportot lehetett megkülönböztetni egymástól. A magyarázott varianciák mértéke közel azonos: 27,123 az első, 21,345 a második és 20,236 százalék a harmadik csoport esetén. A teljes mintát tekintve a magyarázott variancia mértéke 68,704 százalék volt. Az egyik fajta motiváció a honlapon való tartózkodásra társas, érzelmi alapú. Akikre ez jellemző, azok arra használják az oldalt, hogy új ismerősökre tegyenek szert, és a barátságok miatt fontos számukra a Merengő. A második motiváció az önfejlesztés, hogy a személyek íróként javuljanak az oldal, s főként a rajta kapott visszajelzések segítségével. A harmadik motivációs célként pedig a rekreáció lehetősége vonzotta a honlapra a tagokat, ami a kikapcsolódás miatt volt fontos a számukra, illetve hogy rajta kiélhessék a hobbijukat. A 3 motiváció mentén 3 csoport képezhető a megkérdezett személyekből (a K-mean klaszteranalízis eredményét lásd: 4. táblázat).

4. táblázat

A honlappal kapcsolatos célok szerinti csoportok

	1. csoport	2. csoport	3. csoport
Társas célok	0,211	-0,203	0,415
Önfejlesztés	-1,329	0,527	0,044
Rekreáció	0,337	0,357	-1,742
N	119	293	83

A táblázat azt mutatja, hogy a honlapon való tartózkodás céljai alapján képzett csoportokban hány személy volt besorolható.

A honlapon való tartózkodás céljai alapján 3 csoport volt elkülöníthető. Az első csoportot főként társas és rekreációs célok motiválták a Merengőn való időtöltésre, illetve kifejezetten nem volt rájuk jellemző az önfejlesztési cél. A második csoportot főként az írói önfejlesztési és a rekreációs célok hajtották, a teljes minta átlagánál is nagyobb mértékben. Rájuk a társas célok azok, amik nem voltak jellemzőek. A harmadik csoportot pedig a társas célok motiválták elsősorban, de kis mértékben jelen volt náluk a törekvés az önfejlesztésre is. Viszont a rekreációs célok egyáltalán nem befolyásolták őket.

Írással kapcsolatos attitűdök

A megkérdezett szerzők átlagosan 4 darab írásukat publikálták már a Merengőn ($SD = 11,33$). A válaszadók 97,8 százaléka szokott olvasni is a honlapon, nem csak feltölteni rá a saját műveit. 63,9 százalékuk többnyire véleményezni is szokta mások munkáját. A szerzők 75 százalékára többnyire vagy mindig igaz, hogy a saját életükből vett eseményeket másként írták meg, mint ahogyan azok a valóságban történtek. A résztvevők 73,4 százaléka számolt be arról, hogy van olyan írása, amiről úgy gondolja, nem fogja közzétenni az interneten. Ennek oka 54,1 százalékban a történet minősége, kidolgozottsága volt, 29,7 százalékban az adott írás témája, 3,5 százalékban mindkettőt megjelölték indokként. 8,7 százalékban a nem publikálás oka az, hogy túlságosan személyes az írás. Az esetek 4,1 százalékában pedig a szerzők úgy vélték, hogy nem fogják azokat mások olvasni, sikertelenek lesznek a történetek, ezért nem merték feltölteni az elkészült írásukat a honlapra.

Az összes válaszoló 97,2 százaléka számára sokat jelentett, hogy a történeteiket mások is olvassák a Merengő által, 94,2 százalékuknak pedig nagyon fontosak voltak a kritikák, amiket az írásaikra kapnak. 67,3 százalék akkor is publikál/publikálna, ha arra nem kapna másoktól egyetlen véleményt sem. Független mintás t-próbát alkalmazva szignifikáns eltérés mutatkozott azonban a kapott kritikák átlagos mennyisége, valamint az átlagos megnyitások számát tekintve. Azok, akik úgy gondolták, hogy vélemények nélkül nem töltenék fel a történeteiket, szignifikánsan több olvasóval ($t(483) = -2,786, p = 0,006$) és több kapott kritikával is rendelkeztek ($t(453) = -2,251, p = 0,025$).

Internetezési szokások

A többség, 69,8 százalék esetében a környezetükben élők közül néhányan tudtak arról, hogy ennek az írói közösségi oldalnak a tagjai, és publikálnak rajta. 21 százaléknál sok ismerős tudott róla, rájuk az is jellemző volt, hogy szoktak mesélni is a Merengőről. A

megkérdezettek 9,1 százaléka titkolta a környezete elől, senkinek sem mondta meg, hogy írásai találhatóak az interneten.

A vizsgálatban szereplő alanyok átlagban naponta 4,42 órát ($SD = 2,56$) töltöttek a világhálón. Az internetezéssel eltöltött idő mennyisége nem volt kapcsolatban a résztvevők életkorával (a Pearson-féle korreláció eredménye: $r(504) = 0,063$, $p = 0,156$). 96 százalékuk tagja volt valamely másik közösségi oldalnak is.

Megvitatás

Kutatásom fő célja az volt, hogy megvizsgáljam, van-e különbség a valódi énre és egy virtuális énre vonatkoztatott énképek között. Ennek megvizsgálására egy olyan csoportot választottam, aminek alanyai valamennyien egy internetes írói közösség aktív tagjai. Azaz azt néztem meg, milyen hatással van az énképek alakulására, ha az egyén egy specifikus közösségi oldalra jár. Illetve az is érdekelt, hogy mi motiválja az egyéneket abban, hogy ennek a honlapnak a tagjai legyenek.

Az énkép skála eredményei

A Tennessee énkép skálái szignifikáns eltérést mutattak a magyar mintán standardizált értékekhez képest. Ez alapján elmondható, hogy a mintát egy egészen specifikus csoport alkotta, ahol az átlagnál alacsonyabb testképpel, individuális és szociális énképpel rendelkeztek a tagok. Azaz az önmagukkal való elégedetlenség, az önbizalomhiány, a hiányzó vagy nem elégséges társas támogatás állhatott annak hátterében, hogy egy virtuális közösséget kerestek a maguk számára (Vandelanotte et al., 2009). Ebben az online világban ugyanis a fizikai adottságok nem számítanak, illetve pozitív megerősítést nyerhetnek a közösség számára központba állított tulajdonságok és kompetenciák (például jó kifejezőkészség, kreatív fordulatok, ötletgazdagság, szókincs, szorgalmas feltöltés) által, így egyenlítve ki a rájuk jellemző esetleges szociális gyengeségeket (Stamoulis & Farley, 2010).

A testkép skálán alacsonyabb pontszámokat vártam, mint a standardizált értékek. Eredményeim ezt a hipotézist alá is támasztották, hiszen a mintának csaknem a 40 százaléka ért el alacsony vagy extrém alacsony eredményt a testkép skálán. Ez alapján úgy tűnik, hogy a kutatásban szereplő személyek nagy számban nem voltak megelégedve külsejükkel, testi adottságaikkal.

Előzetesen feltételeztem, hogy a valódi és virtuális énképek értékei különbözni fognak egymástól a Tennessee kérdőív egyes alszálaiban. Tehát a Mead (1973) által bevezetett

fogalmat használva a mintában szereplő személyeknél markánsan különbözött egymástól a valóságban, illetve a virtuális térben felépített én. Várakozásomnak megfelelően magasabb pontszámokat értek el a vizsgált személyek, ha a morális, individuális és szociális énhez tartozó tételeket az online valójukra vonatkoztatták. Azaz a Merengő szerzői úgy érezték, a honlapon erkölcsösebbek, magabiztosabbak, jobban a csoportba tartozóak, mint a való életükben. Szinte egy teljesen önálló énképük alakult ki a megkérdezett személyeknek, amely a Merengő közegéhez kapcsolódott. Azonban az önkritika értéke alacsonyabb lett a virtuális énnél, mint a valódinál. Ennek magyarázata az lehet, hogy az alanyok az interneten kevésbé szorongtak, kevésbé voltak kritikusak önmagukkal szemben, mert ebben a közegben mentesek lehettek az elvárásoktól és a kötelezettségektől. Ez az eredmény megfelelt a korábbi kutatási eredményeknek, melyek azt hangsúlyozták, hogy a közösségi oldalak esetén nagyon vonzó az általuk kínált anonimitás (Halász, 2000; Bertók, 2009). Ez az anonimitás pedig jó lehetőséget biztosít a tagok számára akár egy másféle személyiség, egy új én kipróbálására (Bargh et al., 2002).

Az énkép vizsgálata azért fontos, mert az adott személy önmagáról kialakított képe hatással van a viselkedésére, a pszichés állapotára, a teljes személyiségének alakulására (Dévai & Sipos, 1986). Ráadásul a Higgins (1987) által megfogalmazott aktuális és ideális én vagy a rogersi (1954) reális és ideális én közti eltérés állhat fenn a vizsgált honlap esetében. Ugyanis a tagok érezhetik úgy, hogy ebben az online világban valóban olyanok tudnak lenni, amilyenek igazán szeretnének, és amire a környezetükben nincs mód. Ha a két én valóban eltér egymástól, akkor az szomorúságot, levertséget, enerváltságot, frusztrációt vagy akár súlyosabb esetben depressziót is kiválthat (Higgins; 1987) a honlap tagjaiban.

Az interneten, illetve a vizsgált honlapon eltöltött időmennyiség nem volt hatással az énkép skálák alakulására. Vagyis az alacsonyabb testkép, morális, individuális vagy szociális én értékeket elért alanyok nem töltöttek szignifikánsan több időt a számítógépük előtt, mint az adott dimenziókban normál pontszámot kapott vizsgálati személyek. Ez ellentmond a korábbi eredményeknek, ahol azt találták, hogy az alacsonyabb önértékelés fokozta az internetezés mennyiségét (Donchi & Moore, 2004).

Hipotézisemmel ellentétben az, hogy a tagok hány éve járnak a Merengőre, illetve hogy a honlapon mennyi időt tartózkodtak egy-egy alkalommal, nem bírt befolyásoló erővel a szociális és individuális énképek alakulására. A virtuális morális énkép értéke azonban egyenes arányban növekedett a Merengőn eltöltött idővel. Ennek oka az lehet, hogy minél régebb óta volt tag valaki, egyre inkább feltérképezte és át is vette a honlap szokásait, normáit. Viszont ezzel egy időben az önkritika értéke pedig gyengült attól függően, hogy

milyen régóta tartozott valaki az oldal közösségéhez. Mivel az individuális és szociális énre nem volt jelentős hatással az időmennyiség, ez alapján elmondható, hogy ami igazán számított a valódi és virtuális énképek közötti különbséget tekintve, az maga a szerep, nem pedig a benne eltöltött idő vagy a sikeresség. Ugyanis sem az olvasottság mértéke, sem a kapott visszajelzések mennyisége nem volt érdemben hatással a virtuális énképekre. Az sem okozott szignifikáns eltérést a két énkép között, hogy az adott személy környezetében élők közül mennyien tudtak arról, hogy ő ennek az online közösségnek a tagja volt, azaz hogy milyen mértékben nyílt vagy titkolt ez a létező merengős, virtuális én, illetve az életkor sem bírt befolyásoló erővel. Tehát a közeg már önmagában egyfajta pozitív megerősítést jelentett a tagjai számára.

Az írók által preferált hangvételek (humoros, romantikus, sötét/depressziós) nem mutattak összefüggést az énkép skálák alakulásával. Azonban az alacsony valódi szociális énkép egyfajta indikátor lehet, az ilyen szerzők ugyanis szignifikánsan gyakrabban írtak sötét, azaz nyomasztó, depressziós történeteket. A minta ezen részére tehát igaz lehet, hogy az írás számukra egyfajta menekülés egy saját világba, ahol a valóságban őket érő negatív érzéseket ilyen módon próbálták elaborálni, feldolgozni (Morrisey, 2008).

A honlappal összefüggő barátságok hatása az észlelt elfogadottságra

Ahogy az hipotézisemben feltételeztem, akik találtak barátokat a honlapon, azok nagyobb mértékben érezték úgy, hogy ez a virtuális közeg jobban elfogadta őket, mint a valós környezetük. Ez az eredmény megfelelt a korábbi kutatások adatainak (Bargh et al., 2002; McKenna et al., 2002). A barátságekötéshez nem volt feltétlenül szükséges sok idő, már azok a tagok is nagy arányban számoltak be arról, hogy találtak az oldalon barátot, akik kevesebb, mint 1 éve voltak tagok. Tehát viszonylag gyorsan kialakulhattak szorosabb kapcsolatok a tagok között, ahogy az szintén megfelelt a korábbi vizsgálatok eredményeinek (Mesch & Talmud, 2007). Viszont minél régebb óta látogatták a személyek a honlapot, annál valószínűbb volt, hogy találtak barátokat, illetve az előzetes kutatási eredményekkel egyezően találkoztak is velük élőben (Wolak, Mitchell, & Finkelhor, 2002). Azaz az online barátságok többségükben offline kapcsolatokká alakultak, a személyek interneten kívüli életének is szerves részei lettek, akár napi szintű kapcsolatokká fejlődhettek.

Észlelt elfogadás és az énképek észlelt különbsége

Az észlelt énképkülönbség befolyással volt a honlapon eltöltött időre. Azaz, akik úgy érezték, hogy a Merengő közössége jobban elfogadta őket, és inkább önmagukat tudták ott

adni, mint a valós környezetükben, azok több időt is tartózkodtak rajta egy-egy látogatásuk során. Azonban a számuk nem emelkedett egyértelműen az idő függvényében. Ebből az következik, hogy ez nem egy általános jelenség volt, hogy a regisztrációtól bizonyos idő elteltével feltétlen a virtuális életterületükben érezték jobban magukat a mintában szereplő személyek.

A vizsgálat során feltételeztem, hogy magasabb virtuális énkép pontszámokat fognak elérni azok az alanyok, akik szerint ez az internetes közösség jobban befogadta őket, mint a valós környezetük. A kapott eredményeim azonban ezzel éppen ellentétesek lettek. Akik úgy érezték, ezen a honlapon tudták inkább önmagukat adni, azok mind a morális, individuális és szociális énkép skálán alacsonyabb pontszámot kaptak a virtuális énképükre. Ugyanakkor viszont az önkritika értékeik nekik voltak magasabbak összehasonlítva azokkal, akiket vagy a valóságban fogadtak el jobban saját bevallásuk szerint, vagy pedig nem érezték különbséget a két énképük között. Ennek magyarázata az lehet, hogy ezek a személyek nem feltétlen érezték ténylegesen jobban magukat a honlapon, viszont nagyobb mértékben támaszkodtak erre a közösségre, jobban meg is akartak felelni itt a többieknek, és kritikusabban álltak önmagukhoz. Illetve az itt kapott visszajelzéseket csak a virtuális énjükbe integrálták, a valódi énképükbe nem.

Ahogy a valódi és virtuális énképek különbözőségét sem befolyásolta az oldalon való sikeresség, úgy az észlelt énképkülönbségre sem volt hatással. Azaz, akik több pozitív megerősítést kaptak a kritikáik és nagyobb olvasottságuk által, azok nem feltétlenül érezték úgy, hogy ebben a közegben jobban elfogadják őket. Ismét igaz tehát, hogy ami igazán döntő erővel bírt, az maga a közösség, a valahová tartozás élménye, nem pedig a látható visszacsatolások mértéke, amiket a tagoktól kaptak.

A honlappal kapcsolatos célok

Előzetes várakozásomnak megfelelően a honlapon való tartós tartózkodással a tagok célja a visszajelzés szerzése és az új barátok találása volt, ahogy azt már más kutatás is kimutatta (Ridings & Gefen, 2004). Azonban ennél a kapott eredményeim valamivel árnyaltabb képet mutattak. Az adataim alapján a visszajelzés szerzése megfelelt az írói önfejlesztés motivációjának, míg a barátok találása a társas céloknak. Megjelent viszont egy harmadik típusú motiváció is, amire a rekreációs jelleg volt jellemző, hogy ez a fajta közösségi honlap szórakozás, hobbi is lehetett a tagok számára.

A háromféle motivációs tényező különféle párosításai alapján csoportosult a minta jelentős része. Ez alapján elmondható, hogy a megkérdezettek egy részét társas és rekreációs

célok motiválták a honlapon való tartózkodásra. A Merengő a hobbijukat jelentette, ahol elsősorban az új ismeretségek kötése volt számukra a fontos, nem pedig az írói fejlődés. A vizsgált személyek másik részét főként az önfejlesztés és a rekreáció vezérelte a website-ra, hogy visszajelzéseket kaptak, de egyúttal ki is kapcsolódtak a Merengő által. Viszont barátságokat nem kerestek a honlapon. Ezzel egy időben a megkérdezettek harmadik csoportjának azokat lehetett nevezni, akiknek társas célok miatt volt fontos az oldal, hogy azon új ismeretségeket kössenek, illetve visszajelzéseket kapjanak. Náluk pedig a többi csoporthoz viszonyítva nem volt jellemző az, hogy hobbijukként tekintettek volna a Merengőn való tartózkodásra.

Írásra vonatkozó attitűdök

A megkérdezettek javarésze másként alakította a történeteikben azokat az eseményeket, amik a valóságban megtörténtek. Ez jelentheti azt, hogy az írás által próbálták feldolgozni a velük történeteket, az érzéseiket, gondolataikat (Luttrell & Parker, 2001). Ezt a feltevést támasztotta alá az is, hogy ha volt olyan írásuk, amit nem szerettek volna publikálni, annak okai között szerepelt, hogy az írás tartalma vagy túlzott személyessége tartotta vissza őket az interneten való megjelenítésüktől.

A hobbijuk kiélése mellett azonban az is nagyon fontos tényező volt a mintában szereplő személyeknek, hogy az internet segítségével mások is olvassák, amit alkottak, illetve véleményezzék is a munkájukat. Tehát a Merengő közösségteremtő szerepe mellett az sem elhanyagolható szempont, hogy a szerzők visszacsatolást kaptak a munkájukról. Ez minden bizonnyal hatással volt az írók önbecsülésére és önértékelésére, ugyanis akik „befutottabb” szerzőknek számítottak az oldalon (azaz több olvasóval és kritikával rendelkeznek), azok nem publikálnának tovább, ha ez a visszajelzés megszűnne.

Internetelési szokások

A minta kis hányadában gondolták úgy az alanyok, hogy titkolniuk kell a környezetük elől, hogy ők ennek az online közösségnek a tagjai. A résztvevők naponta átlagosan internetezéssel eltöltött óráinak száma megegyezett a korábbi kutatási eredményekkel (Steinfeld et al., 2008). Az elmúlt pár év során tehát nem növekedett nagymértékben tovább a világhálón eltöltött napi idő mennyisége, úgy tűnik, beállt a napi 4-4,5 óra átlag. Mindenesetre az megállapítható, hogy az internetezéssel töltött idő meghatározó eleme a közösségi oldalak látogatása, ugyanis majdnem minden megkérdezett személy tagja volt más ilyen jellegű honlapnak is.

Következtetések és további lehetséges kutatási irányok

Adataim alapján elmondható, hogy a valódi és virtuális énkép elvált egymástól a vizsgált mintában. Azonban ezt a különbséget nem befolyásolta az életkor, az idő, a honlapon eltöltött órák, évek mennyisége. Már maga a szerep, hogy a résztvevők ennek a közösségi oldalnak a tagjai, hatással volt a virtuális énkép alakulására. Az, hogy szerzőkként kapcsolódtak a Merengőhöz, kialakított bennük egy erre az online közösségre vonatkozó énképet, amit nem befolyásolt sem negatív, sem pozitív irányba, hogy mint írók mennyire voltak sikeresek a Merengőn.

Az eredmények alapján úgy tűnik, hogy ez a főként tizenévesekből és fiatal felnőttekből álló, főként női közösség egy speciális közeg, ahol a valódi énről vonatkozóan a többség az átlagnál alacsonyabb testképpel, individuális és szociális énképpel rendelkezik. Érdekes lenne kvalitatív eljárással feltárni, hogy mit jelent az életükben ez a közösség, mit kapnak tőle, mit pótol, amit a környezetükben élőkől nem kapnak meg. Valamint az oldallal kapcsolatos esetleges negatív tapasztalatok összegyűjtése is fontos lehet. Egy ilyen, mélyebb elemzés lehetővé tenné, hogy pontosabb képet kapjunk arról, hogy a vizsgálatban résztvevők hogyan érzékelik, vagy miként kezelik a kétféle énképüket, és az ehhez kapcsolódó érzéseket. További érdekes téma lehet a megalkotott történetek jellegének pontosabb elemzése, az esetleges depresszióra utaló jelek kiemelése. És ennek egy későbbi tanácsadási folyamat elindításában való felhasználása, vagy ezek alapján a személy számára segítség felajánlása. Egyéb vizsgálat tárgyát képezheti a testkép skálán elért alacsony értékek és az internetezési szokások közötti összefüggés pontosabb feltárása. Illetve, annak megértése, hogy milyen motiváció alapján vonzódnak az online közösségekhez azok a személyek, akik az egyes aldimenziókban a normál értéknél alacsonyabb pontszámot értek el. Valamint a közösségi oldalakon kialakuló barátságok tartós, a valódi életre vonatkozó hatásait is érdemes további kutatásoknak alávetni. Ebben jó támpontot jelenthet a személyek valódi környezetének, társas kapcsolatainak feltérképezése is.

Egy online közösséget vizsgáló kutatásban fontosnak tartottam felmérni azt is, hogy a résztvevők milyen internetezési szokásokkal rendelkeznek. Eredményeim szerint az utóbbi évek vizsgálataihoz viszonyítva az internetezéssel eltöltött idő mennyisége nem emelkedett, azonban a közösségi oldalakon való részvétel igen. Tehát a közösségi oldalak kutatása mindenképpen indokolt és fontos vizsgálati területe lesz az elkövetkezendő éveknek, évtizednek. Nemcsak a nagyméretű közösségi fórumoké, hanem mint a vizsgálatban is

szereplő, kisebb, valamely témára fókuszáló honlapoké is, ahol specifikusabb csoportosulások lehetnek jellemzőek.

Felhasznált irodalom

- Bacon-Smith, C. (1992). *Enterprising Women: Television Fandom and the Creation of Popular Myth*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Baikie, K.A. & Wilhelm, K. (2005). Emotional and physical health benefits of expressive writing. *Advances in Psychiatric Treatment*, 11, 338-346.
- Bálint, Á. (2009). Contributions to the Psychology of Speculative Fiction. In: M. Nagy (Ed.): *A Selye János Egyetem „Oktatás – Tudomány – Társadalom” I. Nemzetközi Tudományos Konferenciájának Tanulmánykötete*. Komárom, SJE.
- Balku, A. (2011). Internetes szerepjátékok – Virtuális és valóságos csoportok. In A. Balku, Á. Dusa, & A. Sörös (Eds.), *Ifjúsági élethelyzetek – Ifjúságszociológiai tanulmányok*. (pp. 243-261). Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó.
- Bargh, J. A., McKenna, K. Y. A., & Fitzsimons, G. M. (2002). Can You See the Real Me? Activation and Expression of the „True Self” on the Internet. *Journal of Social Issues*, 58(1), 33-48.
- Bertók, K. (2009). A virtuális valóság hatása a diákok szocializációjára és társas kapcsolataira. Diplomamunka, Budapest. Letöltve: 2012. március 24.
http://www.safranek.hu/~kati/Dipterv_BertokKatalin_mtan.doc
- Black, R. W. (2009). Online Fan Fiction, Global Identities, and Imagination. *Research in the Teaching of English*, 43(4), 397-425.
- Black, R. W. (2005). Online Fanfiction: What Technology and Popular Culture Can Teach Us About Writing and Literacy Instruction. *New Horizons of Learning Online Journal*, 11(2). Letöltve: 2011. március 12.
<http://www.marthalakecov.org/~building/strategies/literacy/black.htm>
- Blais, J. J., Craig, W. M., Pepler, D., & Connolly, J. (2008). Adolescents Online: The Importance of Internet Activity Choices to Salient Relationships. *Journal of Youth and Adolescence*, 37, 522-536.
- Bolt, W. L. (2004). *The Hidden Authors: A Study and Survey of Fan Fiction Writers*. Dissertation, Tennessee. Letöltve: 2011. március 12.
http://trace.tennessee.edu/utk_chanhonoproj/715
- Burke, M., Marlow, C., & Lento, T. (2010). Social Network Activity and Social Well-Being. In: *CHI-ACM Conference on Human Factors in Computing Systems*, Atlanta, Ga.
- Chen, Y. & Persson, A. (2002). Internet Use among Young and Older Adults: Relation to Psychological Well-Being. *Educational Gerontology*, 28, 731-744.

- Chun, H., Kwak, H., Eom, Y. H., Ahn, Y. Y., Moon, S., & Jeong, H. (2008). Comparison of Online Social Relations in terms of Volume vs. Interaction: A Case Study of Cyworld. In: *Proceedings of the 8th ACM Conference on Internet Measurement* (pp. 57-70). Vouliagmeni, Greece.
- Dévai, M. & Sipos, M. (1986). *A Tennessee Énkép Skála*. Pszichológiai tanácsadás a pályaválasztásban. Módszertani füzetek 36. Budapest: Országos Pedagógiai Intézet.
- Donchi, L. & Moore, S. (2004). It's a Boy Thing: The Role of the Internet in Young People's Psychological Wellbeing. *Behaviour Change*, 21(2), 76-89.
- Erikson, E. (1968): Az emberi életciklus. In: I. Bernáth & K. Solymosy (Eds.) *Fejlődéslélektani olvasókönyv* (pp. 27-41). Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Evans, A. (2006). *The Global Playground. Fan Fiction in Cyberspace*. Dissertation, London. Letöltve: 2011. március 12.
<http://www.freewebs.com/alisonresearch/DISSERTATION2.pdf>
- Forgas, J. P. (2004). *A társas érintkezés pszichológiája*. Budapest: Kairosz Kiadó.
- Gangadharbatla, H. (2010). Facebook me: Collective self-esteem, need to belong, and internet self-efficacy as predictors of the igeneration's attitudes toward social networking sites. *Journal of Interactive Advertising*, 8(2), 5-15.
- Goffman, E. (1959.) *The Presentation of Self in Everyday Life*. New York: Anchor, Doubleday.
- Gortner, E.-M., Rude, S. S., & Pennebaker, J. W. (2006). Benefits of Expressive Writing in Lowering Rumination and Depressive Symptoms. *Behavior Therapy*, 37, 292-303.
- Greenfield, P. & Zheng, Y. (2006). Children, Adolescents, and the Internet: A New Field of Inquiry in Developmental Psychology. *Developmental Psychology*, 42(3), 391-394.
- Gross, E. F. (2004). Adolescent Internet use: What we expect, what teens report. *Developmental Psychology*, 25, 633-649.
- Guan, S.-S. A. & Subrahmanyam, K. (2008). Youth Internet use: risks and opportunities. *Current Opinion in Psychiatry*, 22, 351-356.
- Güldenpfennig, P. (2011). *Fandom, fan fiction and the creative mind*. Dissertation, Tilberg. Letöltve: 2011. szeptember 12.
<http://ilk.uvt.nl/downloads/pub/papers/hait/guldenpfennig2011.pdf>
- Halász, G. (2000). A digitális kultúra gazdasági jellemzői. In: K. Daubner & K. Sándor-Petró (Eds.) *Kultúra-gazdaságtani tanulmányok* (pp. 264-280). Budapest, Aula Kiadó.

- Harber, K. D. & Pennebaker, J. W. (1992). Overcoming traumatic memories. In S.-A. Christianson (Ed.), *The Handbook of Emotion and Memory: Research and Theory* (pp. 359-387). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Higgins, E. T. (1987). Self-discrepancy: A theory relating self and affect. *Psychological Review*, 94, 319-340.
- Jensen, L. A. (2003). Coming of age in a multicultural world: Globalization and adolescent cultural identity formation. *Applied Developmental Science*, 24, 189-196.
- Joinson, A. N. (2001). Self-disclosure in computer-mediated communication: The role of self-awareness and visual anonymity. *European Journal of Social Psychology*, 31(2), 177-192.
- Korenman, J. & Wyatt, N. (1996). Group dynamics in an email forum. In: S. C. Herring (Ed.), *Computer-Mediated Communication: Linguistic, Social and Cross-Cultural Perspectives*. (pp. 225-242). Philadelphia, John Benjamins.
- Kraut, R., Kiesler, S., Boneva, B., Cummings, J., Helgeson, V., & Crawford, A. (2002). Internet Paradox Revisited. *Journal of Social Issues*, 58(1), 49-74.
- Kraut, R., Patterson, M., Lundmark, V., Kiesler, S., Mukopadhyay, T., & Scherlis, W. (1998). Internet paradox: A social technology that reduces social involvement and psychological well being? *American Psychologist*, 53, 1017-1031.
- Kőrössi, J. (2004). Az „én” fogalma, az énejlődés elméletei. In: K. N. Kollár & É. Szabó (Eds.), *Pszichológia Pedagógusoknak* (pp. 51-73). Budapest: Osiris Kiadó.
- Lam, W. S. E. (2000). Literacy and the design of the self: A case study of a teenager writing on the Internet. *TESOL Quarterly*, 34, 457-482.
- Land, C. (2010). „I Do Not Own Gossip Girl”: Examining the Relationship between Teens, Fan Fiction, and Gossip Girl. *Language and Literacy*, 12(1), 38-44.
- LaRose, R., Eastin, M. S., & Gregg, J. (2001). Reformulating the Internet Paradox: Social Cognitive Explanations of Internet Use and Depression. *Journal of Online Behavior*, 1(2). Letöltve: 2011. március 12. <http://www.behavior.net/JOB/v1n2/paradox.html>
- Leung, L. (2004). Net-generation attributes and seductive properties of the Internet as predictors of online activities and Internet addiction. *CyberPsychology & Behavior* 7(3), 333-348.
- Leung, L. (2007). Stressful Life Events, Motives for Internet Use, and Social Support Among Digital Kids. *Cyberpsychology & Behavior*, 10(2), 204-214.
- Luttrell, W. & Parker, C. (2001). High school students' literacy practices and identities, and the figured world of school. *Journal of Research in Reading*, 24(3), 235-247.

- Markus, H. R. & Wurf, E. (1987). The dynamic self-concept: A social psychology perspective. In: M. R. Rosenzweig & L. W. Porter (Eds.), *Annual review of psychology* (38, pp. 29-337). Palo Alto, CA: Annual Reviews.
- McCandless, B. R. (1976). Az én-kép és kialakulása. In: Pataki F. (Ed.), *Pedagógiai szociálpszichológia* (pp. 145-177). Budapest: Gondolat Kiadó.
- McKenna, K. Y. A., Green, A. S., & Gleason, M. E. J. (2002). Relationship Formation on the Internet: What's the Big Attraction? *Journal of Social Issues*, 58(1), 9-31.
- Mead, G. H. (1973). *A pszichikum, az én és a társadalom*. Budapest: Gondolat Kiadó.
- Mesch, G. S. & Talmud, I. (2006). Homophily and Quality of Online and Offline Social Relationships among Adolescents in Israel. *Journal of Research on Adolescence*, 17(2), 455-466.
- Messinger, P. R., Ge, X., Stroulia, E., Lyons, K., Smirnov, K., & Bone, M. (2008). On the Relationships between My Avatar and Myself. *Journal of Virtual Worlds Research*, 1(2), 1-17.
- Morrissey, B. A. (2008). *Fanning the Flames of Romance: An Exploration of Fan Fiction and the Romance Novel*. Dissertation: Washington. Letöltve: 2011. március 12. http://wrlcsun3-ge.wrlc.org/bitstream/1961/6198/1/17_etd_kem82.pdf
- Orth, U., Robins, R. W., & Roberts, B. W. (2008). Low Self-Esteem Prospectively Predicts Depression in Adolescents and Young Adulthood. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95(3), 695-708.
- Pennebaker, J. W. (2005). *Rejtett érzelmeink, valódi önmagunk*. Budapest: Háttér Kiadó
- Pennebaker, J. W. & Beall, S. K. (1986). Confronting a traumatic event. Toward an understanding of inhibition and disease. *Journal of Abnormal Psychology*, 95, 274–281.
- Ridings, C. M. & Gefen, D. (2004). Virtual Community Attraction: Why People Hang Out Online. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 10(1). Letöltve: 2011. március 12. http://jcmc.indiana.edu/vol10/issue1/ridings_gefen.html
- Rogers, C. R. (1947). Some observations on the organization of personality. *American Psychologist*, 2, 358-368.
- Rogers, C. & Dymond, R. (1954). *Psychotherapy and personality change*. Chicago: University of Chicago Press.
- Sedikies, C. (2006). Hogyan építjük fel énünket? Integratív témák és makacs kérdőjelek. In: J. P. Forgas & K. D. Williams (Eds.), *A társas én. Az önmegismerés szociálpszichológiája* (pp. 421-437). Pécs: Kairosz Kiadó.

- Shaw, L. H. & Gant, L. M. (2002). In Defense of the Internet: The Relationship between Internet Communication and Depression, Loneliness, Self-Esteem, and Perceived Social Support. *Cyberpsychology & Behavior*, 5(2), 157-170.
- Sloan, D. M., Marx, B. P., Epstein, E. M., & Dobbs, J. L. (2008). Expressive Writing Buffers Against Maladaptive Rumination. *Emotion*, 8(2), 302-306.
- Smyth, J. M. (1998). Written emotional expression: Effect sizes, outcome types, and moderating variables. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 66, 174-184.
- Stamoulis, K. & Farley, F. (2010). Conceptual approaches to adolescent risk-taking. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 4(1) Letöltve: 2011. március 12. <http://www.cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2010050501>
- Steinfeld, C., Ellison, N. B., Lampe, C. (2008). Social capital, self-esteem, and use of online social network sites: A longitudinal analysis. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29, 434-445.
- Subrahmanyam, K. & Greenfield, P. (2008). Online Communication and Adolescent Relationships. *The Future of Children*, 18(1), 119-146.
- Subrahmanyam, K., Smahel, D., & Greenfield, P. (2006). Connecting Developmental Constructions to the Internet: Identity Presentation and Sexual Exploration in Online Teen Chat Rooms. *Developmental Psychology*, 42(3), 395-406.
- Szkibákné Szenes, A. (2007). Kiskamaszok a világháló csapdájában. Szakdolgozat, Debrecen. Letöltve: 2012. március 24.
<http://ganymedes.lib.unideb.hu:8080/dea/bitstream/2437/2243/1/szd2.pdf>
- Tsitsika, A., Critselis, E., Louizou, A., Janikian, M., Freskou, A., Marangou, E., Kormas, G., & Kafetzis, D. A. (2011). Determinants of Internet Addiction among Adolescents: A Case-Control Study. *The Scientific World Journal*, 11, 866-874.
- Valkenburg, P. M. & Shouten, A. P. (2006). Friend networking websites and their relationship to adolescents' well-being and self-esteem. *Cyberpsychology & Behavior*, 9, 584-590.
- Vandelanotte, C., Sugiyama, T., Gardiner, P., & Owen, N. (2009). Associations of Leisure-Time Internet and Computer Use With Overweight and Obesity, Physical Activity and Sedentary Behaviors: Cross-Sectional Study. *Journal of Medical Internet Research*, 11(3), e28. Letöltve: 2012. március 24.
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2762849/>
- Vazire, S. & Gosling, S. D. (2004). e-Perceptions: Personality impressions based on personal websites. *Journal of Personality and Social Psychology*, 87, 122-132.
- Viires, P. (2005). Literature in Cyberspace. *Folklore*, 29, 153-174.

- Wallace, P. (2002). *Az internet pszichológiája*. Budapest, Osiris Kiadó.
- Wellman, B. & Gulia, M. (1999). The network basis of social support: A network is more than the sum of its ties. In B. Wellman (Ed.), *Networks in the global village: Life in contemporary communities* (pp. 83-113). Boulder, CO: Westview Press.
- Wolak, J., Mitchell, K. J., & Finkelhor, D. (2002). Close online relationships in a national sample of adolescents. *Adolescence*, 37(147), 441-455.
- Wolak, J., Mitchell, K. J., & Finkelhor, D. (2003). Escaping or connecting? Characteristics of youth who form close online relationships. *Journal of Adolescence*, 26, 105-119.
- Yi, Y. (2007). Engaging literacy: A biliterate student's composing practices beyond school. *Journal of Second Language Writing*, 16, 23-39.

Mellékletek

1. számú melléklet: 1. táblázat: Cronbach

2. táblázat: Írások hangvétele és az énkép skálák alakulása

2. számú melléklet: Merengő Szerzők Kérdőíve

1. sz. melléklet

1. táblázat

A kérdőív belső konzisztenciájának mérése

Énkép skálák	Cronbach-alfa
Testkép	0,840
Morális valódi én	0,810
Morális virtuális én	0,821
Individuális valódi én	0,882
Individuális virtuális én	0,897
Szociális valódi én	0,744
Szociális virtuális én	0,806
Önkritika valódi én	0,683
Önkritika virtuális én	0,746
Összes skála esetén	0,912

2. táblázat

Írások hangvétele és az énkép skálák alakulása

Énkép skálák	Humoros írás		Romantikus írás		Sötét, depressziós írás	
	λ^2	Szig. (p)	λ^2	Szig. (p)	λ^2	Szig. (p)
Testkép	3,856	0,277	2,560	0,465	1,601	0,635
Morális valódi én	0,358	0,949	2,664	0,446	6,214	0,102
Morális virtuális én	1,341	0,719	5,269	0,153	1,709	0,635
Individuális valódi én	1,466	0,690	2,201	0,532	2,004	0,571
Individuális virtuális én	2,991	0,393	1,080	0,782	3,655	0,301
Szociális valódi én	1,694	0,638	6,106	0,107	9,978	0,019*
Szociális virtuális én	3,888	0,274	3,727	0,292	3,566	0,312
Önkritika valódi én	0,993	0,803	3,761	0,288	2,951	0,399
Önkritika virtuális én	6,855	0,077	4,579	0,205	3,029	0,387

* $p < 0,05$

2. sz. melléklet: *Merengő Szerzők Kérdőíve*

Szia!

Ennek a kérdőívnek a kitöltésével az egyetemi tanulmányaimhoz nyújtasz segítséget, mivel a szakdolgozatomat a Merengő Fanfiction oldalról készítem.

A kérdőív név nélküli, az adatokat csoportosan elemzem. A válaszadás körülbelül 30 percet vesz igénybe.

Előre is köszönöm, hogy felelsz a kérdésekre!

1.) Hány órát netezel egy nap?

2.) Mióta ismered a fanfiction műfajt?

- 1.) 0-1 éve
- 2.) 1-3 éve
- 3.) 3 éve, vagy annál régebb óta

3.) Mikor regisztráltál a Merengőre?

- 1.) 0-1 éve
- 2.) 1-3 éve
- 3.) 3 éve, vagy annál régebb óta

4.) Ha feljössz, akkor mennyi időt töltesz a Merengőn?

- 1.) pár perc
- 2.) fél óra
- 3.) egy óra
- 4.) több óra

Az alábbiakban megállapításokat olvashatsz. Olvasd el sorban a mondatokat, majd jelöld be az ötféle válasz közül azt, amelyik szerinted a legjobban illik rád. Nincsenek jó és rossz válaszok, azt jelöld be, amelyik a leginkább jellemez.

Valódi és virtuális énkép összehasonlítása

	1	2	3	4	5
	egyáltalán nem igaz	többnyire nem igaz	részben igaz	többnyire igaz	teljesen igaz
5.1	Erősnek és egészségesnek érzem magam.				
5.2	Jó alakom van.				
5.3	Csinos vagyok.				
5.4	Könnyen megbetegszem, vagy megfájdul valamim.				
5.5	Csúnya vagyok.				
5.6	A testalkatom nem találom megfelelőnek.				
5.7	Edzettebb vagyok másoknál.				
5.8	Nem érzem magam se kövérnek, se soványnak.				
5.9	A testmagasságomat megfelelőnek találom.				
5.10	Könnyen elfáradok.				
5.11	A testsúlyom okoz némi gondot.				
5.12	A testmagasságommal nem vagyok elégedett.				
5.13	Sokat teszek azért, hogy edzett és egészséges legyek.				
5.14	Gondom van arra, hogy a külsőm mindig rendezett és ápoltságos legyen.				
5.15	A testi tulajdonságaimon alig kellene változtatnom.				
5.16	Nehezen tudok egészséges életmódot (sportolás, étrend) kialakítani.				
5.17	Nem adok eleget magamra.				
5.18	Külsőmmel nem vagyok elégedett.				
5.19	Becsületes vagyok.				
5.20	Őszinte vagyok.				
5.21	Önzetlen vagyok.				
5.22	Nem járok el mindig becsületesen.				
5.23	Nem mondok igazat.				
5.24	Irigy vagyok.				
5.25	Jó ember vagyok.				
5.26	Tudom, hogy mi a helyes és eszerint cselekszem.				
5.27	Kötelességtudó vagyok.				
5.28	Rossz ember vagyok.				

5.29	Befolyásolható vagyok.	1	2	3	4	5
5.30	Hanyag vagyok.	1	2	3	4	5
5.31	A közösség érdekében sokat tevékenykedem.	1	2	3	4	5
5.32	Ha tehetem, segítek másokon.	1	2	3	4	5
5.33	Amit megígérek, azt meg is teszem.	1	2	3	4	5
5.34	Igyekszem előnyökre szert tenni, még mások kárára is.	1	2	3	4	5
5.35	Mások gondjai nem érdekelnek.	1	2	3	4	5
5.36	Ígéreteimet magam sem veszem komolyan.	1	2	3	4	5
5.37	Okos vagyok.	1	2	3	4	5
5.38	Néhány dologhoz másoknál jobban értek.	1	2	3	4	5
5.39	Ügyes vagyok.	1	2	3	4	5
5.40	Társaim értelmesebbek nálam.	1	2	3	4	5
5.41	Semmihez sem értek igazán.	1	2	3	4	5
5.42	Kétbalkezes vagyok.	1	2	3	4	5
5.43	Olyannak szeretem magam, amilyen vagyok.	1	2	3	4	5
5.44	Sokra becsülöm magam.	1	2	3	4	5
5.45	Bízom magamban.	1	2	3	4	5
5.46	Nem vagyok olyan, amilyen lenni szeretnék.	1	2	3	4	5
5.47	Nem szeretem magam.	1	2	3	4	5
5.48	Nincs önbizalmam.	1	2	3	4	5
5.49	Mindent megteszek azért, hogy amit elhatároztam, véghez is vigyem.	1	2	3	4	5
5.50	Feladataimhoz jókedvűen látok hozzá.	1	2	3	4	5
5.51	Ha nehéz helyzetbe kerülök, igyekszem bátran viselkedni.	1	2	3	4	5
5.52	Kitartóbbnak kellene lennem.	1	2	3	4	5
5.53	Ha valamit meg kell csinálnom, haragszom az egész világra.	1	2	3	4	5
5.54	Baj esetén inamba száll minden bátorságom.	1	2	3	4	5
5.55	Jó tanuló vagyok.	1	2	3	4	5
5.56	Társaim körében népszerű vagyok.	1	2	3	4	5
5.57	Barátságos vagyok.	1	2	3	4	5
5.58	A tanulás számomra sok nehézséget okoz.	1	2	3	4	5
5.59	Társaim nem bíznak eléggé bennem.	1	2	3	4	5
5.60	Nehéz összebarátkozni velem.	1	2	3	4	5

5.61	Úgy bánok másokkal, ahogyan kell.	1	2	3	4	5
5.62	Környezetem tagjaival jól kijövök.	1	2	3	4	5
5.63	Örülök, ha új ismerősökre tehetek szert.	1	2	3	4	5
5.64	Udvariasabbnak kellene lennem.	1	2	3	4	5
5.65	Gyakran okozok kellemetlenséget.	1	2	3	4	5
5.66	Idegenek társaságában bátortalan vagyok.	1	2	3	4	5
5.67	Ha valami bajt csinálok, igyekszem jóvátenni.	1	2	3	4	5
5.68	Mások bizalmának elnyerését fontosnak tartom.	1	2	3	4	5
5.69	Más helyzetébe könnyen beleélem magam.	1	2	3	4	5
5.70	Nem érdekel, hogy mások hogyan ítélik meg tetteimet.	1	2	3	4	5
5.71	Mindig akad valaki, akivel nem tudok kijönni.	1	2	3	4	5
5.72	Más álláspontját nehezen tudom elfogadni.	1	2	3	4	5
5.73	Feladataimat szívesen halogatom.	1	2	3	4	5
5.74	Másokban nehezen veszem észre a jót.	1	2	3	4	5
5.75	Döntéseimet meg szoktam változtatni.	1	2	3	4	5
5.76	Szeretek pletykálni.	1	2	3	4	5
5.77	Ha nem vigyázok, könnyen bajba kerülök.	1	2	3	4	5
5.78	A problémák előtt igyekszem elmenekülni.	1	2	3	4	5
5.79	Gondjaimmal nehezen tudok megbirkózni.	1	2	3	4	5
5.80	Előbb cselekszem, azután gondolkodom.	1	2	3	4	5
5.81	Nehezemre esik, ha ismeretlenekkel kell társalognom.	1	2	3	4	5
5.82	Előfordul, hogy nehezemre esik helyesen cselekedni.	1	2	3	4	5

6.) Melyik évben publikáltad az első írásodat a Merengőn?

7.) Hány írásod található meg a Merengőn?

8.) Milyen műfajúak az írásaid?

- 1.) versek, egypercesek
- 2.) novella
- 3.) regények
- 4.) vegyesek

9.) Van olyan megírt történeted, amiről úgy gondolod, hogy nem fogod publikálni?

1.) igen

2.) nem

10.) Ha van, akkor mi az oka annak, hogy úgy gondolod, nem fogod publikálni?

1.) a minősége, kidolgozottsága miatt

2.) a témája miatt

3.) egyéb:

Az alábbiakban kategóriákat olvashatsz, amelyekről kérlek dönts el, hogy milyen gyakran írsz róluk.

1	2	3	4
egyáltalán nem	néha	gyakran	mindig

11.1	vicces történetek	1	2	3	4
11.2	romantikus, szerelmes történetek.	1	2	3	4
11.3	sötét, angosztos történetek.	1	2	3	4

Milyen gyakran szoktál feltölteni az alábbi kategóriákban?

1	2	3	4
egyáltalán nem	néha	gyakran	mindig

12.1	Nagyterem/Forks	1	2	3	4
12.2	Madam Puddifoot kávézója/Esme szigete	1	2	3	4
12.3	Weasley Varázsvicc Vállalat/La Push	1	2	3	4
12.4	Sötét Varázslatok/Volterra	1	2	3	4
12.5	Privet Drive	1	2	3	4

Az alábbi állításokról dönts el, hogy mennyire érzed őket igaznak saját magadra.

1	2	3	4
egyáltalán nem igaz	többnyire nem igaz	többnyire igaz	mindig igaz

13.1	Csak kitalált eseményekről szoktam írni, mind a fantáziám szüleményei.	1	2	3	4
13.2	A saját életemből vett eseményeket másként írom meg, mint ahogy a valóságban történt.	1	2	3	4
14.1	Sokat jelent nekem, hogy a történeteimet mások is olvassák.	1	2	3	4
14.2	Számomra nagyon fontosak a kritikák, amiket az írásaimra kapok.	1	2	3	4

15.) Általában hányan nyitják meg a feltöltésed?

(Az összes történeted számít, így írd egy átlag olvasottságot, hogy hányan szokták megnyitni, tölts fel bármit is.)

16.) Általában hány kritikát kapsz egy-egy feltöltésedre?

(Az összes történeted számít, így írd egy átlag kritikaszámot, hogy kb. hány vélemény érkezik biztosan, tölts fel bármit is.)

17.) Akkor is publikálsz/publikálnál, ha arra nem kapnál másoktól egyetlen véleményt sem?

- 1.) igen
- 2.) nem

18.) A környezetedben élők közül hányan tudnak arról, hogy publikálsz az interneten?

- 1.) senki, titkolom a dolgot
- 2.) néhányan
- 3.) sokan, szoktam róla mesélni

19.) Mi a célod a Merengővel?

(Többet is megjelölhetsz.)

- 1.) kiélni rajta a hobbimat
- 2.) újabb és újabb ismertségeket kötni rajta
- 3.) szeretnék a jövőben könyvet kiadni
- 4.) egyéb:

20.) Miért fontos számodra a Merengő?

(Többet is megjelölhetsz.)

- 1.) barátok
- 2.) fejlődés
- 3.) kikapcsolódás
- 4.) lehetőség
- 5.) visszajelzések
- 6.) egyéb:

Most kérlek gondoldj arra az önmagadra, akinek akkor érzed magad, amikor feljössz a Merengőre. Olvasd el sorban a mondatokat, és miközben válaszolsz, végig gondoldj arra, hogy a nickneveddel jellemzett önmagadra mennyire igazak.

1	2	3	4	5
egyáltalán nem igaz	többnyire nem igaz	részben igaz	többnyire igaz	teljesen igaz

21.1	Becsületes vagyok.	1	2	3	4	5
21.2	Őszinte vagyok.	1	2	3	4	5
21.3	Önzetlen vagyok.	1	2	3	4	5
21.4	Nem járok el mindig becsületesen.	1	2	3	4	5
21.5	Nem mondok igazat.	1	2	3	4	5
21.6	Irigy vagyok.	1	2	3	4	5
21.7	Jó ember vagyok.	1	2	3	4	5
21.8	Tudom, hogy mi a helyes és eszerint cselekszem.	1	2	3	4	5
21.9	Kötelességtudó vagyok.	1	2	3	4	5
21.10	Rossz ember vagyok.	1	2	3	4	5
21.11	Befolyásolható vagyok.	1	2	3	4	5
21.12	Hanyag vagyok.	1	2	3	4	5
21.13	A közösség érdekében sokat tevékenykedem.	1	2	3	4	5
21.14	Ha tehetem, segítek másokon.	1	2	3	4	5
21.15	Amit megígérek, azt meg is teszem.	1	2	3	4	5
21.16	Igyekszem előnyökre szert tenni, még mások kárára is.	1	2	3	4	5
21.17	Mások gondjai nem érdekelnek.	1	2	3	4	5
21.18	Ígéreteimet magam sem veszem komolyan.	1	2	3	4	5

21.19	Okos vagyok.	1	2	3	4	5
21.20	Néhány dologhoz másoknál jobban értek.	1	2	3	4	5
21.21	Ügyes vagyok.	1	2	3	4	5
21.22	Társaim értelmesebbek nálam.	1	2	3	4	5
21.23	Semmihez sem értek igazán.	1	2	3	4	5
21.24	Kétbalkezes vagyok.	1	2	3	4	5
21.25	Olyannak szeretem magam, amilyen vagyok.	1	2	3	4	5
21.26	Sokra becsülöm magam.	1	2	3	4	5
21.27	Bízom magamban.	1	2	3	4	5
21.28	Nem vagyok olyan, amilyen lenni szeretnék.	1	2	3	4	5
21.29	Nem szeretem magam.	1	2	3	4	5
21.30	Nincs önbizalmam.	1	2	3	4	5
21.31	Mindent megteszek azért, hogy amit elhatároztam, véghez is vigyem.	1	2	3	4	5
21.32	Feladataimhoz jókedvűen látok hozzá.	1	2	3	4	5
21.33	Ha nehéz helyzetbe kerülök, igyekszem bátran viselkedni.	1	2	3	4	5
21.34	Kitartóbbnak kellene lennem.	1	2	3	4	5
21.35	Ha valamit meg kell csinálnom, haragszom az egész világra.	1	2	3	4	5
21.36	Baj esetén inamba száll minden bátorságom.	1	2	3	4	5
21.37	Jó tanuló vagyok.	1	2	3	4	5
21.38	Társaim körében népszerű vagyok.	1	2	3	4	5
21.39	Barátságos vagyok.	1	2	3	4	5
21.40	A tanulás számomra sok nehézséget okoz.	1	2	3	4	5
21.41	Társaim nem bíznak eléggé bennem.	1	2	3	4	5
21.42	Nehéz összebarátkozni velem.	1	2	3	4	5
21.43	Úgy bánok másokkal, ahogyan kell.	1	2	3	4	5
21.44	Környezetem tagjaival jól kijövök.	1	2	3	4	5
21.45	Örülök, ha új ismerősökre tehetek szert.	1	2	3	4	5
21.46	Udvariasabbnak kellene lennem.	1	2	3	4	5
21.47	Gyakran okozok kellemetlenséget.	1	2	3	4	5
21.48	Idegenek társaságában bátortalan vagyok.	1	2	3	4	5
21.49	Ha valami bajt csinálok, igyekszem jóvátenni.	1	2	3	4	5
21.50	Mások bizalmának elnyerését fontosnak tartom.	1	2	3	4	5

21.51	Más helyzetébe könnyen beleélem magam.	1	2	3	4	5
21.52	Nem érdekel, hogy mások hogyan ítélik meg tetteimet.	1	2	3	4	5
21.53	Mindig akad valaki, akivel nem tudok kijönni.	1	2	3	4	5
21.54	Más álláspontját nehezen tudom elfogadni.	1	2	3	4	5
21.55	Feladataimat szívesen halogatom.	1	2	3	4	5
21.56	Másokban nehezen veszem észre a jót.	1	2	3	4	5
21.57	Döntéseimet meg szoktam változtatni.	1	2	3	4	5
21.58	Szeretek pletykálni.	1	2	3	4	5
21.59	Ha nem vigyázok, könnyen bajba kerülök.	1	2	3	4	5
21.60	A problémák elől igyekszem elmenekülni.	1	2	3	4	5
21.61	Gondjaimmal nehezen tudok megbirkózni.	1	2	3	4	5
21.62	Előbb cselekszem, azután gondolkodom.	1	2	3	4	5
21.63	Nehezemre esik, ha ismeretlenekkel kell társalognom.	1	2	3	4	5
21.64	Előfordul, hogy nehezemre esik helyesen cselekedni.	1	2	3	4	5

22.) Szoktál olvasni a Merengőn?

- 1.) igen
- 2.) nem

23.) Ha elolvasol egy történetet, írsz kritikát?

- 1.) egyáltalán nem
- 2.) többnyire nem
- 3.) többnyire igen
- 4.) mindig

24.) Milyen jellegű kritikákat írsz?

- 1.) csak a pozitívumokat említem meg
- 2.) kiemelem a történet pozitívumait, de megemlítem, hogy mi volt benne a negatívum is
- 3.) leírom a véleményem akkor is, ha a történet egyáltalán nem tetszett

25.) Szoktad használni a Merengő Fórumot?

- 1.) egyáltalán nem
- 2.) olvasni szoktam
- 3.) ha gondom van, csak akkor írok oda
- 4.) rendszeresen beszélgetek rajta másokkal

26.) Kötöttél barátságot a Merengőn?

- 1.) igen
- 2.) nem

27.) A merengős barátaiddal milyen gyakorisággal tartod a kapcsolatot?

- 1.) csak a kritikáknál beszélünk
- 2.) havi szinten beszélünk
- 3.) heti szinten beszélünk
- 4.) napi szinten beszélünk

28.) Találkoztál már élőben más merengőssel?

- 1.) igen
- 2.) nem

29.) Voltál már Merengő Találkozón/Táborban?

- 1.) igen
- 2.) nem

30.) Van különbség abban, ahogy a környezetedben illetve a Merengőn érzed magad?

- 1.) nincs
- 2.) van, a valóságban jobban érzem magam, jobban tudok érvényesülni, jobban elfogadnak
- 3.) van, a Merengőn jobban érzem magam, jobban tudok érvényesülni, jobban elfogadnak

31.) Regisztrálva vagy más közösségi oldalakon is?

(Például Facebook, Twitter, iWiW...)

1.) igen

2.) nem

32.) Nemed?

1.) fiú

2.) lány

33.) Életkorod?

34.) Iskolai végzettséged?

1.) még tanulok, általános iskolás vagyok

2.) még tanulok, szakközépiskolás/gimnazista vagyok

3.) még tanulok, főiskolás/egyetemista vagyok

4.) már nem tanulok, nem vagyok diplomás

5.) már nem tanulok, diplomás vagyok

35.) Egyéb megjegyzésed, ha van: